VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL X. Nr. 3 MARTIE 1943

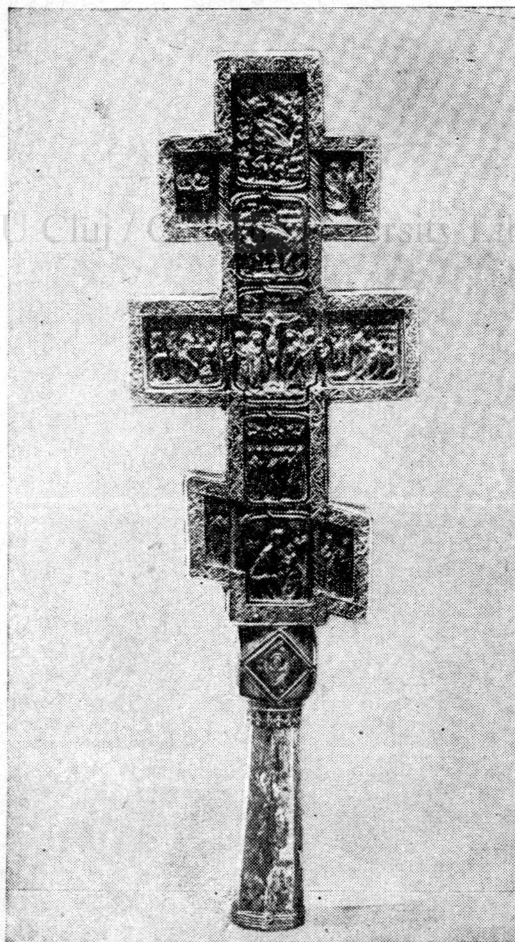
Anul X Martie 1943 Nr. 3

VIAȚA ILUSTRATĂ

LAUDA VIEȚII FĂRĂ NUME

de V. SĂMĂRTINEANU

Nu pot concepe o stare de hibernare a sufletului când stă în conul de lumină neinserată al adevărurilor evanghelice. O trăire aproximativă și marginală a sufletului în umbra adevărurilor de credință mântuitoare e un nonsens și o mare amăgire. Sufletele cari au cucerit pozițiile spirituale de cremene arătate de Evanghelia Domnului, trebue să fie harfe providențiale de cântare și văpae mistică. A ținea sufletul în bolta rece a conceptelor teoretice ale credinței creștine, oricât ar fi de impresionantă arhitectura lor, înseamnă a te pune deacurmezișul vieții și a te mistifica cu simple și trecătoare paliative. Nu ajunge să te găsești pe linia concepțiilor de viață dela care nimeni și nimic nu poate să te mai abată: pe linia supremelor și adevăratelor regăsiri sufletești. Nu ajunge săți faci un vad timid spre inima cerului. Dacă sufletul tău nu cunoaște iureșul năvalnic spre înalturile cerului și nu poartă în fiecare fibră roua lui dumnezeească, dacă sufletul tău nu cunoaște încordările intense și ardoarea de fiecare clipă de a se încadra în transcedent, dacă nu cunoaște culmile de lumină siderală, dacă nu se afirmă demiurgic și cu maximă vitalitate pe făgașul unde și-a deslegat destinul, înseamnă că orizonturile sale sunt invadate de umbre și idealurile sale neperitoare nu sunt realizate integral. Sufletele cari și-au găsit axa lor mântuitoare trebuie să cunoască revărsările prăvălitoare de viață, să fie lavă fierbinte, să trăiască fiorul marilor evadări spre țările de azur, să evolueze impetuos și incandescent spre infinitul insondabil.

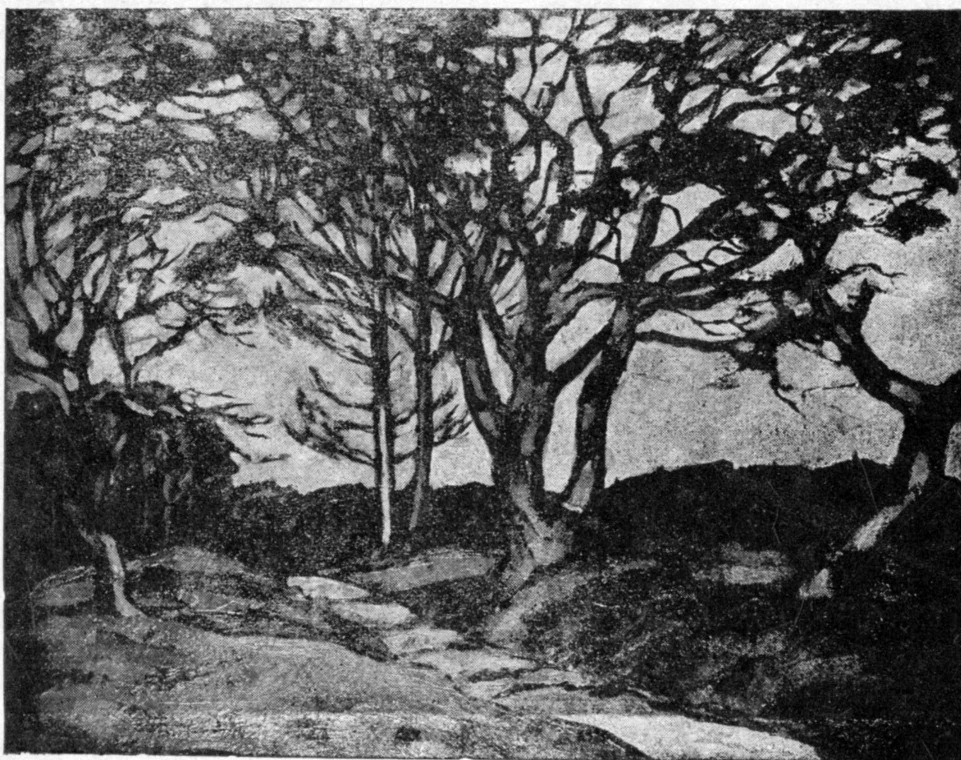

Cruce din veacul XVIII

Dumnezeu bate la fereastra sufletului nostru. O bătae dulce, ca o reverie din miezul verilor cu tei înfloriți. Ca amintirea scumpă zilelor de tinerețe. Stau la ușă și bat, spune Sf. Scriptură. De fiecare dată iți aduce aminte această bătae discretă și revelatoare că firul timpului se va rupe cândva și pentru tine și necunoscuturile spre care te vor purta pașii tăi de mâine te invită stăruitor să te oprești și să asculți chemarea divină. Credințele tale religioase însă nu trebue să fie o metamorfoză sufletească de circumstanță și ca atare condamnate la sterilitate. Credințele și convingerile tale religioase acceptate la o vârstă matură, când ești obligat să lichidezi în mod irevocabil cu toate naivitățile vieții, sunt rodul unor obositoare frământări lăuntrice și constitue pentru tine cel mai înalt bun spiritual. Stiluri și formule ieftine și fade de viață zac asvârlite la pământ, ca o mărturie eternă a drumurilor de amară bejanie sufletească pe cari ai umblat.

Sunt multe drumurile cari duc la adevărurile relative şi fiecare din ele are interesante şi ispititoare arabescuri. Dar e unul singur drumul care duce la adevărul suprem şi traectoria lui e ineluctabilă: învăţătura creştină. Adevărul acesta însă, pentru a aduce în sufletul tău harul de sus care alungă suferinţa şi obidirea, trebue trăit cu cea mai mare tensiune. Iţi impune atitudini eroice şi totalitare. Evanghelia Mântuitorului e categorică. Ea nu cunoaşte formele tranzacţioniste şi de compromis. Ea nu cunoaşte aproximativul şi fragmentarul. Evanghelia Mântuitorului e susceptibilă de o singură interpretare: interpretarea totală, fără nicio rezervă, fără nicio reticenţă. Nu poţi fi slugă la doi stăpâni şi nu poţi concilia niciodată două atitudini diametral opuse, pământul cu cerul, păcatul cu sfinţenia, lumina cu întunerecul, binele cu răul, adevărul cu minciuna. A concepe creştinismul fără jertfe, fără eroismul virtuţilor supreme, fără crucea abnegaţiilor şi privaţiunilor, fără o definitivă despărţire de toată întinarea, înseamnă a te îndoi de incomensurabila lui valoare spirituală, a-i contesta puterea de transformare şi transfigurare interioară. A fi creştin de suprafaţă, fără aderenţe adânci şi indelibile în solul Evangheliei, este o încercare ratată de a împăca drepturile imprescriptibile ale sufletului cu simplele cerinţe trecătoare ale trupului. Nu-i destul să ai o altă viziune a lumii, o altă înţelegere a vieţii şi a idealurilor ei. Nu-i destul să dai precădere sufletului şi să subordonezi materia. Trebue să te despărţeşti definitiv de eul tău, iar materia să cunoască fecundările de fiecare clipă ale spiritului. Acesta este eriosmul creştin şi totodată cea mai superioară formă de eroism. Fiecare creştin ar trebui să fie un erou şi fiecare creştin trebue să tindă spre idealul desăvârşirilor ultime. Teza aceasta a eroismului creştin este elocvent ilustrată în cuvintele Mântuitorului: „Cine vrea să vină după Mine, să-şi ia crucea şi să-mi urmeze!“... Să-mi urmeze! Să nu se mai uite înapoi... E atât de necesară această formă superioară de creştinism şi atât de evidentă încât, credem, ea nu mai are nevoe de nicio argumentare.

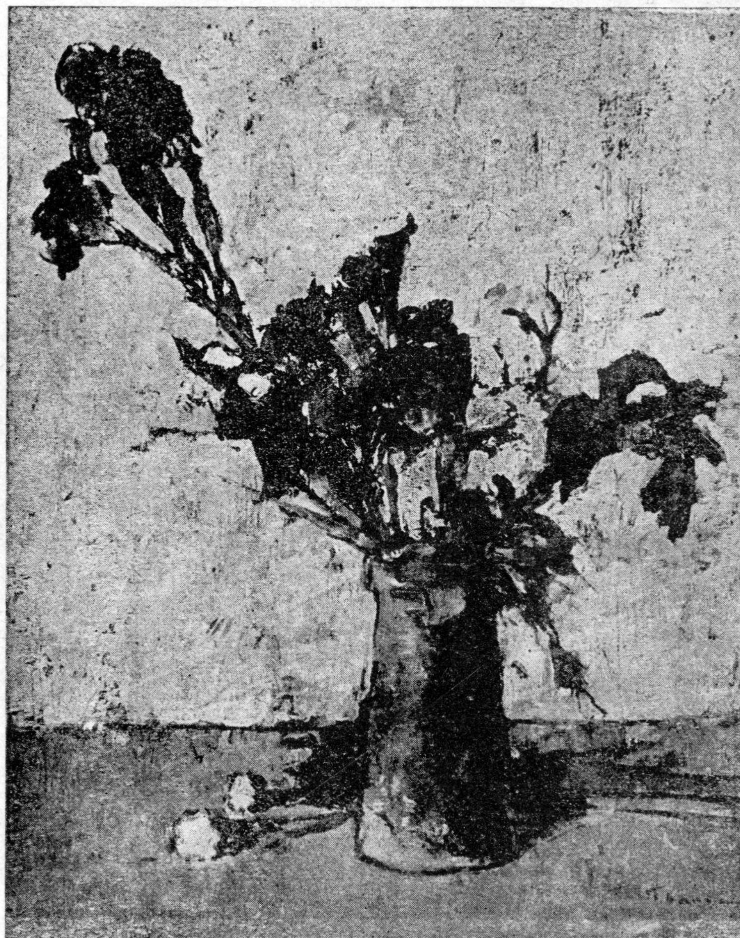
Dar e posibilă oare această formă superioară de viaţă creştină? E oare posibil de realizat acel „restitutio in integrum“ al sufletului, adecă o repunere integrală în toate drepturile lui? Omul renăscut prin jertfa de pe Golgota, poate să refacă chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, pe care le avea în starea lui primordială, înainte de păcat? Omul e o fiinţă bipolară: are suflet şi trup. Cu sufletul e legat de cer. Cu trupul e legat de pământ. Viaţa omului se desfăşoară pe două planuri paralele: cel spiritual şi cel material. Drumul vieţii materiale se termină în mormânt. Drumul vieţii spirituale se prelungeşte dincolo de mormânt, în veşnicie. Obiectivul ultim al sufletului nostru este realizarea Impărăţiei lui Dumnezeu, începând chiar de aici de pe pământ. Chiar aici pe pământ trebue înfăptuită împărăţia lui Dumnezeu. Dar oare e posibilă o integrală înfăptuire a creştinismului în lumea aceasta trecătoare, în care totul se petrece sub semnul relativului, sub egida implaca-

Emil Cornea: Peisaj

bilă a efemerului? Se poate oare suprima distanţa mare dintre absolut şi relativ? Mesagiul evanghelic al Impărăţiei lui Dumnezeu, magnific şi neperitor, e dat oare pe măsura puterilor noastre de înfăptuire, sau depăşeşte cu mult puterile noastre, e o himeră care, cel mult ne poate obseda, dar la care nu vom putea ajunge niciodată? Atâtea întrebări! Şi fiecare întrebare are o mulţime de puncte nevralgice. Cea mai mare piedică în calea înfăptuirii Impărăţiei lui Dumnezeu pe pământ pare a fi sentinţa rostită de însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos: „Impărăţia mea nu este din lumea aceasta". Intr'adevăr când privim unele lucruri şi căutăm să le pătrundem semnificaţia, rămânem uluiţi şi deconcertaţi. Fenomenele cari se produc pe pământul nostru ne revelează o lume fizică, cu legi dure şi inalterabile, o lume cu totul incompatibilă cu Impărăţia lui Dumnezeu, împărăţie spirituală, metafizică transcendentă. Se poate oare adapta absolutul şi radicalismul supraterestru al adevărurilor de credinţă şi morală, acestei lumi, care are structura ei specifică, legile ei fizice, destinul ei? Nu-i îndrăsneală prea mare din partea omului să se încumete să realizeze în lume şi pentru sine Impărăţia lui Dumnezeu, atunci când însuşi Mântuirorul a spus categoric că Impărăţia Sa nu e din lumea aceasta? Şi nu constitue soarta omului de fiinţă bipolară, cu suflet şi trup, un obstacol insurmontabil în calea desăvârşirilor spirituale, în calea înfăptuirii Impărăţiei lui Dumnezeu pe pământ? Dacă suntem condamnaţi, vai, iremediabil poate, să ne târâm în pulbere ca nişte viermi, dece ne-a poruncit Mântuitorul să fim desăvârşiţi precum Tatăl nostru din ceruri desăvârşit este? Dacă Mântuitorul a ştiut că noi oamenii nu ne vom putea ridica niciodată la gradul de perfecţiune morală pe care l-a atins El, dece ne-a dat poruncă să-l urmăm în toate? Alte întrebări, tot atât de grele şi tot atât de deconcertate. Intrebări deasemenea natură pot fi continuate însă la infinit şi ele pot să desorienteze pe unii. Dar numai pe cei cari se dovedesc incapabili să înţeleagă sensul unic şi luminos al învăţăturii creştine. Noi cei cari credem, nu va trebui să plecăm niciodată dezolaţi dela izvoarele curate şi înviorătoare ale Sf. Evanghelii. Noi trebue să credem în posibilitatea înfăptuirii împărăţiei lui Dumnezeu pe pământ şi în posibilitatea perfecţiunilor morale. Cu o singură condiţie: această împărăţie a lui Dumnezeu nu trebue concepută tangenţial, fizic, material. Viaţa absolută a împărăţiei lui Dumnezeu, atât de deosebită de viaţa relativă a lumii, e imposibil s'o adaptezi unei lumi în care totul se petrece sub semnul relativului, cum spune marele filozof creştin N. Berdiaef. Dar atunci când concepem această Impărăţie în spiritul Evangheliei, nimic nu mai poate închide drumul spre înfăptuirea ei. In Evanghelia Mântuitorului e vorba de omul interior, nu de omul social. Renaştere sufletească cere Mântuitorul. Şi fără îndoială această renaştere sufletească va duce la înfăptuirea Impărăţiei lui Dumnezeu pe pământ.

Dar să nu ne angajăm în grele şi subtile discuţii dogmatice. Adeseori problematica vieţii sufleteşti nici nu poate fi rezolvată cu texte de speculaţie dogmatică. Problematica vieţii o poţi des-

Teodor Harşia: Irişi

cifra mai bine și pentru totdeauna în ochii adânc grăitori ai călugărului fără nume, fără nimburi... Eu vreau să vă duc departe de biblioteci, la izvoarele vieții, în pridvorul mănăstirilor.

Citeam odată în ochii albaștri ai unei călugărițe un poem de adâncă evlavie și de puternică iluminare sufletească. Copila aceasta de 19 ani purta pe umerii ei fragili povara grea a jugului călugăresc, cu o răbdare de mucenică, cu o seninătate olimpică. Avea ceva serafic în toată făptura ei, iar obrajii ei albi ca zăpada purtau trandafirii sfințeniei. Era o floare de seră în pridvorul unei mănăstiri. Cele vreo cinci ore de rugăciuni și de meditații pe care le făcea zilnic, n'au putut să-i răpească această frumusețe cerească. Aleșii aceștia ai lui Dumnezeu, care au căutat o lume care să fie numai a lor, dar mai cu seamă miresele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, au ceva deosebit în toată ființa lor. Au farmecul aparițiilor singulare. Multă vreme n'am putut pricepe rostul și semnificația marilor însingurări și refugii. Mi se părea un lucru atât de anacronic, atât de fără de înțeles în timpul nostru, să te izolezi de lume, departe, în inima pădurilor. Am cetit însă, în ochii acestei umile slujitoare a Domnului, întreg destinul nostru veșnic și am înțeles atunci măreția fără seamăn a sufletelor cari stau pe culmi de lumină. De atunci, în atâtea rânduri am adus ofrandă de cinste și de admirație celor mai devotați servitori ai Domului, eroilor credinței creștine, călugărilor fără nimb și fără nume.

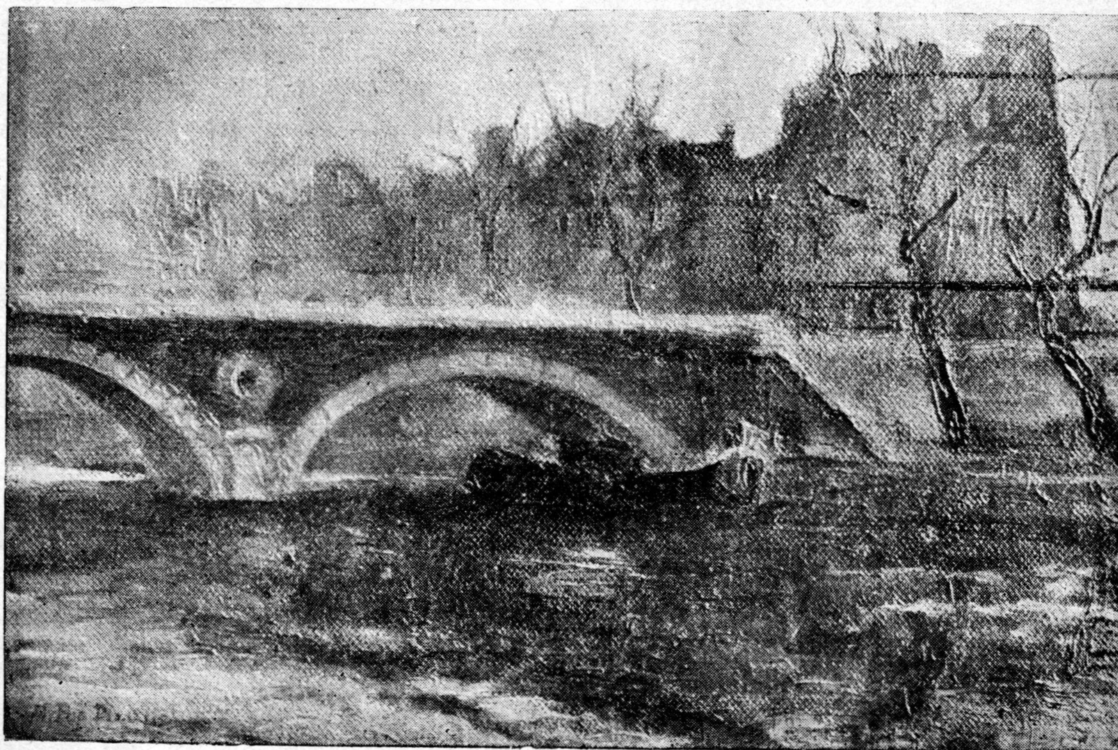
Există într'adevăr în lume o categorie de oameni cari, cu râvnă perseverentă și cu necurmată trudă, încearcă să realizeze integral comandamentul evanghelic: „Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este!“ aceștia sunt călugării. Acei cuceritori de suflete pentru Impărăția lui Dumnezeu, cari în penumbra sfântă a mănăstirilor și a schiturilor, prin viața lor eroică de aspră chinovie, aduc laudă și închinare neîncetată Stăpânului lor ceresc și se ostenesc să creeze acel binecuvântat climat spiritual, menit să facă posibilă instaurarea regimului virtuților creștine în lume. Impărăția aceea de iubire, de dreptate, de pace și de lumină a lui Dumnezeu. Absolutul nu pot să-l atingă nici ei. Dar atâta vreme cât viața noastră se desfășoară, în ritm constant și prozaic, pe planul ei subsidiar și marginal, viața lor, a schimnicilor cu suflete de vifor și văpae, se desfășoară din plin și pe planul ei principal, ca o frumoasă rapsodie mistică, ca un biruitor cântec de slavă, ca o denie odihnitoare. Ei rămân idealiști până la capăt chiar dacă viața i-ar desminți de o mie de ori pe zi și nu părăsesc aleia minunată a idealismului decât în momentul când vor auzi la ușa chiliei lor degetul morții, care va așterne eternitatea între ei, între lumina lină a vieții lor și lumea ale cărei trecătoare și amăgitoare bucurii ei nu le-au cunoscut. Viața lor de abnegații și de jertfe e o poveste seducătoare de cristal. E o lumină aprinsă în întunericul unei lumi dezaxate și cu valențele deschise spre toate abisurile. E un punct de reper spiritual pentru societatea modernă, care sufere de un cronic daltonism de orientare în oscilările ei dureroase și disperate. Viața lor, a monahilor trecători și fără nume, e o strigare puternică de evadare din cotidian. Ei trăesc sub cupola idealurilor eterne ale vieții, ale cărei sensuri adânci și înalte se definesc prin coordonatele unui suflet, în veac de veac nemuritor. Ei înfăptuesc, prin viața lor, cea mai superioară formă de creștinism. Ei scriu în genunchi, înaintea crucii Mântuitorului, cea mai sublimă epopee creștină. Ei stau pe marginea de mister a vieții. Ei încearcă să refacă în sufletele lor chipul și asemănarea lui Dumnezeu pe care le avea omul, în starea lui primordială, înainte de păcatul strămoșesc. Fericirea lor, mai mare ca toate bucuriile pe cari ni le poate oferi lumea aceasta, noi n'o cunoaștem, n'o înțelegem și nu putem avea parte de ea. Fericirea de a sta în comuniune neîntreruptă cu Dumnezeu, de a-și scălda sufletele lor pline de candoare în lumina deapururi neperitoare a Dumnezeirii, e numai a lor.

Pentru o viață fără nume și fără nimburi vreau să pledez astăzi. Aș vrea să dau rezonanță lirică și suflu dinamic gândurilor mele și în verb înt'aripat să exprim întreg entuziasmul și întreaga mea admirație pentru oamenii aceștia cari își fac din altarele bisericii platformă de ascensiune către Dumnezeu și turn de veghe spre cele veșnice. Aș vrea să vă fac să iubiți pe oamenii aceștia cari trăesc în tăcere și singurătate și-și sincronizează fiecare bătae a inimii lor cu bătăile inimii Mântuitorului. Ei rămân deapururi pentru noi, cei cari trăim în lume, un exemplu ideal de jertfă și de integrală întruchipare a supremelor comandamente cuprinse în Evanghelia Domnului.

Reacțiunea sufletului împotriva tuturor contingențelor materiale cari l-au aservit, e mai puternică astăzi ca niciodată. Niciodată n'a fost lumea mai dornică de o evadare către orizonturi mai senine decât astăzi. Biserica trebue să facă eforturi titanice pentru a capta această sete de spiritualitate și pentru a canaliza toate elanurile în albia sa și pe drumul rectitudinilor morale. Această operă va putea fi înfăptuită, în primul rând, cu ajutorul luminii și harului din mănăstiri. Iar călu-

gărul cu suflet candid și cu mintea luminată să devină un instrument providențial sub egida și slujba Bisericii.

Azi, când zac la pământ toate valorile false și când se pune accent de mare vigoare pe descifrarea adevăratei fețe a timpului, a vorbi despre acele comori de creștinească și românească spiritualitate cari ilustrează elocvent una din cele mai splendide pagini din istoria Bisericii noastre, despre mănăstirile cari își revendică cu tărie drepturile uzurpate, înseamnă să ne împlinim o poruncă dela care nu ne putem deroba fără să comitem o trădare. Căci dacă în vadurile mănăstirilor se potolesc cele mai cumplite uragane sufletești, nu-i mai puțin adevărat că ele au o înaltă și incontestabilă semnificație socială și de pe altarele lor se va ridica iarăși aurora unei definitive biruinți a creștinismului și a idealului evanghelic. Nu, niciodată mănăstirile nu pot fi un loc de indolență și de rugină pentru oamenii înfrânți în bătălia vieții. Niciodată, un loc de hibernare și de placiditate sufletească, de apatie sau de agrement. Aici, în mănăstiri, se potențează marile idealuri ale omului, se ierarhizează țelurile vieții omenești, scoțându-se în relief țelul cardinal, se întărește la para focului ceresc armătura sufletului omenesc, de aici pornesc exemplele de eroism și de vitalitate spirituală, aici se afirmă și se galvanizează virtuțile creștine și din aceste vetre duhovnicești trebue să pornească marea cruciadă misionară a atleților lui Hristos, care să vestească Impărăția lui Dumnezeu. Se ultragiază cele mai sfinte sentimente ale omului când se spune că mănăstirile sunt pepiniere de oameni leneși și agramați, și se uită că din cinul monahal au eșit cele mai distinse și mai proeminente figuri bisericești cari au ilustrat catedre universitare, scaune episcopești, sau misionari entuziaști și temerari, cari au dus Cuvântul Domnului până la marginea pământului. Mănăstirile sunt citadelele Duhului Sfânt, sunt ostroave de lumină și înviere, sunt focare puternice de iluminare și trăiri lăuntrice, sunt arsenalele Bisericii, sunt turnuri de ivoriu în care cei mai umili și mai devotați slujitori ai Mântuitorului, fără să uite o singură clipă că nu sunt altceva decât niște netrebnice slugi, își deapănă zilele în soliloquii edificatoare și în cântec de laudă adus lui Dumnezeu. Acolo, în aceste șantiere de resurecții duhovnicești se traduce în realitate cea mai înaltă concepție de viață și se scrie cea mai măreață epopee a creștinismului. Acolo se aude din miez de ziuă până în miez de noapte vocea unui călugăr detașat de lume: „Căutați mai întâi Impărăția lui Dumnezeu, și toate celelalte vi se vor adaoge vouă". Și timbrul cald al vocii călugărului trezește în sufletele noastre reverii de primăvară cu soare veșnic. In văile imperiale ale munților se aude o melopee fermecător de suavă și de dulce, un imn de slavă și de biruință ce se ridică de pe altarele mănăstirilor și pe care frea-

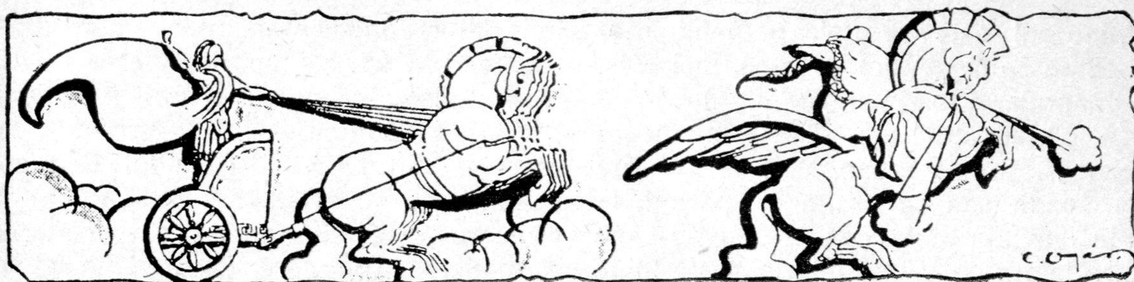
Aurel D. Pop: Pod peste Sena

mătul de codru îl duce departe: Imnul biruinţii vieţii asupra morţii. Când toate porţile din lume sunt zăvorâte satanic de cei cari jubilează şi se desfată la banchetul vremelniciilor, o singură poartă rămâne larg şi pururea deschisă: poarta mănăstirilor, poarta milostivirii Domnului, poarta sfinţeniei. Intraţi prin această poartă voi toţi cari vă cunoaşteţi menirea crucială a vieţii, luaţi asupra voastră jugul plăcut al Domnului şi arătaţi-ne şi nouă ostrovul verde al înseninării şi al mântuirii.

Călugărul cu suflet candid şi cu viaţă fără nume şi fără nimburi... Există ceva în lume mai frumos decât aceasta? Pe vastul fundal al concepţiilor noastre de viaţă se proectează o singură concepţie armonică şi cu tărie de adevăr permptorii – concepţia de viaţă religioasă-creştină. Acela care traduce în viaţa sa în toată măreţia ei această concepţie de viaţă, e călugărul.

Dela schiturile şi mănăstirile aşezate prin pădurile ai căror copaci plâng până la cer, omul acesta în haină cernită îşi duce munca lui sacerdotală – de nimeni ştiută, de nimeni răsplătită – până la capătul lumii. In sanctuarul sufletului său nu găseşti decât lumina. Leagănul lui e necunoscut şi mormântul lui nu-l străjueşte decât o cruce de mesteacăn. El cunoaşte cele mai dure asperităţi ale vieţii. Dar cunoaşte şi bucuriile pe cari nu ţi le pot da decât extazurile metafizice şi lucrurile din grădina Domnului. Viaţa lui e plină de suferinţe, de jertfe şi totfelul de renunţări. Desigur pentru oamenii cari nu cunosc decât stihiile anoste ale unei vieţi trecătoare şi sunt infeodaţi în totfelul de prejudecăţi, o viaţă de călugăr le pare de nepriceput şi un anacronism. Pentru cei cari înţeleg însă semnificaţia unei totale consacrări în slujba Domnului, viaţa de călugăr apare învăluită într'un fel de apoteoză. Oamenii fără credinţă şi îndrăgostiţi de paradisuri artificiale repetă invariabil aceiaş platitudine: ce foloseşte unei societăţi omeneşti dacă o fecioară cu ochi de azur sau un tânăr dornic ca harul cerului să să se reverse în efluvii asupra sufletului său, ia calea mănăstirii? Această interpelare e una din acele inepţii cari se debitează de către oameni de rea credinţă şi cari nu pot înţelege că o societate are în permanenţă lipsă de suflete idealiste cari să jaloneze drumul acestei societăţi către un ideal neperitor. Când consemnul vieţii tale e să profiţi cât mai mult de toate vanităţile pe care ţi le poate oferi ea, e imposibil să înţelegi viaţa unui călugăr. Când tu afirmi în viaţa ta primatul lucrurilor trecătoare şi-ţi faci din lumea aceasta cetate stătătoare, e imposibil să înţelegi viaţa unui om care judecă lucrurile „sub specie aeternitatis“ şi pentru care lumea aceasta nu-i decât un neînsemnat şi trecător popas. Când îţi clădeşti viaţa pe minciuni şi pe expediente, nu poţi înţelege viaţa unui om pentru care abnegaţia şi jertfa e totul şi care în penumbra unei sfinte mănăstiri, pentru sine şi pentru alţii, aduce cele mai fecunde roade spirituale. Când sufletul tău e vid şi rob pasiunilor josnice, orchestrate de puterile întunerecului, nu vei putea înţelege niciodată imensa bogăţie a unui suflet care, depăşind cotidianul, trăeşte în eternitate. Viaţa unui sihastru rămâne o enigmă pentru oamenii cari nu mai simt nici un impuls către o viaţă mai superioară, mai aproape de Domnul. Şi totuşi nimic nu e mai demn şi mai frumos decât această viaţă.

Călugăr fără nume. Călugăr fără nimburi. Monah trecător. Tu eşti slujitorul cel mai umil şi cel mai devotat al Domnului. Tu ai stăpân pe Dumnezeu. Pe când noi, aceştia cari umblăm după himere în lume şi batem la porţile deşertăciunii şi nimicniciei, avem de stăpâni pe semenii noştri. Tu slujeşti lui Dumnezeu, care este mai mare şi mai puternic decât tine, călugăr smerit şi Lui îi aşterni metaniile tale cucernice. Pe când noi ne degradăm servind unor oameni ca şi noi şi risipindu-ne viaţa în păienjenişul unor griji şi preocupări meschine. Destinul tău îl regizează mâna divină. Pe al nostru îl regizează întâmplarea şi valurile vieţii. Sufletul tău, care e o primăvară veşnică, desleagă una câte una necunoscutele vieţii şi pe tine nu te înfricoşează viziunea tărâmului de dincolo. Privirile tale sunt aţintite spre bolta cerească. Colocviile tale cu infinitul sunt ancorări în divinitate. Viaţa ta e ca o liturghie odihnitoare. E o continuă rugăciune. Te-ai identificat întru totul cu viaţa Mântuitorului, al cărui slujitor fără prihană eşti. Voturile tale sunt un semn de adâncă recunoştinţă şi de adâncă iubire pentru Creatorul tău. Meditaţiile tale te ridică transfigurat spre culmile însorite ale cerului. Sărăcia ta e un virulent şi masiv rechizitoriu pentru semenii tăi cari umblă în viaţă după comori trecătoare. Viaţa ta luminează ca un stâlp de foc peste pustiul vieţilor noastre. In singurătatea ta, nici cântecul de lebădă nu poate să ţi-l audă nimeni. Când vrei să stai de vorbă, tu nu găseşti în refugiul tău alţi interlocuitori decât stejarii, brazii, florile şi iarba. Iluminat de harul de sus, tu ai întreaga forţă morală pentru a renunţa la plăcerile inutile şi fade ale vieţii pământeşti. Şi într'un amurg de toamnă vei ajunge şi tu la staţia terminus a vieţii tale terestre şi te vei duce dintre noi, fără să laşi nicio urmă şi fără să plângă nimeni după tine.

DESPRE LECTURILE NECESARE

de MIRCEA ELIADE

Nu ştiu dacă vă place Henry de Montherlant, acest scriitor francez care s'a bucurat de o mare actualitate îndată după primul războiu mondial şi puţin înainte de izbucnirea celui de al doilea. Este un scriitor care a fost hulit de unii cu aceeaşi înverşunare cu care a fost ridicat la ceruri de către entuziasmul altora. S'au spus multe despre el, şi bune şi rele, şi adevărate şi născocite. Dar mi se pare că s'a observat prea puţin una din calităţile lui, rară în lumea noastră, modernă; Montherlant este, în felul său, un *înţelept.* Adică, un om care ştie, şi are puterea, să nu se lase atras, ameţit şi zdrobit în vâltoarea evenimentelor; un om care ştie să-şi păstreze stăpânirea de sine, seninătatea şi chiar optimismul viguros în faţa catastrofei Franţei; ştie, într'un cuvânt, să se detaşeze de oameni, de lucruri, de întâmplări.

In ultima lui carte, *Le solstice de Juin,* publică o conferinţă pe care a rostit-o în toamna anului 1940, şi care se intitula: *La paix dans la guerre.* „Pacea în războiu" nu e un titlu descoperit de Montherlant. Cu mult înainte de el, Miguel de Unamuno scrisese romanul *Paz en la guerra,* povestind războaiele carliste care au sfâşiat Spania în sec. XIX. Dela acest titlu al lui Unamuno pleacă Montherlant pentru aşi desvolta ideile lui asupra necesităţii artiştilor şi a tuturor celorlalţi oameni, dealtfel, de a-şi păstra pacea lor sufletească, echilibrul lor interior, în timpul marelui conflict care sângerează lumea. Nu vreau să discut aici ideile care călăuzesc conferinţa lui Montherlant, idei prezente, după cum se ştie în întreaga lui operă. Voiam numai să stărui asupra unui lucru pe care scriitorul francez îl trece sub tăcere: ştiinţa alegerii anumitor cărţi, a căror lectură e îndeobşte potrivită zilelor noastre.

Sunt mulţi ani de când mă gândesc să scriu o carte asupra acestei ştiinţe, carte pe care aşi intitula-o „Manualul bunului cetitor". N'am scris-o, dar am vorbit adesea de ea în articolaşele mele. Acum, mai mult ca oricând, îmi dau seama cât ar fi ea de necesară şi de folositoare.

Emil Cornea: Portret

Adevărul este că noi, oamenii moderni, cetim multe, cetim prost și, mai ales, cetim anapoda. Observam odată, în legătură cu „Manualul“ de care pomeneam mai sus: „Cetim la întâmplare, ce cărți ne cad în mână sau ce găsim la părinți, la amici, la liceu, la bibliotecă. Cetim pe Dostoewski înainte de Victor Hugo și pe Gide înainte de Renan. Ne trezim la vârsta când viciul acesta trebue moderat, fără a fi cunoscut anumite cărți mari ale adolescenții și ale primei tinereți. Nu numai cultura noastră rămâne incomplectă, fragmentară, fracturată – dar și experiența sufletească, ceeace e mult mai grav“ *(Fragmentarium)*.

Cum nu știm să citim în timpuri liniștite, cu atât mai mult ne rătăcim în timpurile dramatice ale umanității întregi, ca acele pe care le trăim astăzi. Dacă am ști să ne alegem lecturile, ce izvor de energie sufletească am avea oricând la îndemână! Căci în cărți zace latentă o considerabilă energie, pe care am putea-o descătușa dacă le cetim la timpul lor. Cea mai înțeleaptă atitudine într'un războiu de asemenea proporții este să știi și să poți să te detașezi, păstrându-ți liniștea sufletească. O necontenită agitație interioară, o zbatere surdă și fără folos, nu poate schimba întru nimic desfășurarea acestui războiu. Noi nu putem interveni în evenimente, nu putem modifica nimic. Agitația în care ne lăsăm antrenați nu e numai sterilă, e chiar dăunătoare sănătății noastre sufletești și trupești. Ne mistuim puterile zadarnic, în timp ce am putea folosi timpurile aprige pe care le trăiește astăzi omenirea întreagă, pentru a ne oțeli. Seninătatea nu este numai un mijloc de a ne salva în mijlocul acestor aprige încleștări ale războiului, ea este chiar o datorie pe care o avem față de noi înșine și de semenii noștri.

Ei bine, această seninătate atât de necesară în ceasul de față, o putem dobândi dacă știm ce cărți să alegem pentru lecturile noastre și cum să le citim. Evident, în primul rând stau textele religioase ale credinței noastre, fie că sunt ele culese din Scripturi, zic din Viețile Sfinților, fie din bogata literatură mistică a creștinismului.

Dar pentru cei care nu au la îndemână asemenea cărți, sau n'au ajuns încă să le înțeleagă și să le prețuiască, sau se sfiesc să le cerceteze din fel de fel de prejudecăți raționaliste – sunt alte cărți din lectura cărora își vor spori puterea de rezistență sufletească și își vor găsi liniștea. Iată, bunăoară, autobiografiile câtorva oameni mari – cum ar fi aceea a lui Benvenutto Cellini, sau B. Franklin – în care ne sunt amintite greutățile, încercările, căderile și desnădejdea pe care fiecare din ei le-au cunoscut, le-au înfruntat și le-au învins. Iată, deasemenea, unele cărți din literatura greco-latină; Tacit, de pildă, cu evenimentele dramatice pe care le istorisește, cu oamenii, buni sau răi, pe care îi zugrăvește; sau acele neîntrecute „Vieții paralele“ ale lui Plutarch, lectura favorită a părinților noștri, din care se desprind atâtea pilde și răzbesc atâtea virtuți; sau „Către sine însuși“ al lui Marc Aureliu, scris pentru toate timpurile zbuciumate, deci și pentru ale noastre, în care omul învață să se stăpânească și să nu se lase strivit de suferință, în care învață mai ales să-și păstreze libertatea spirituală, să privească senin durerea, loviturile destinului, moartea chiar. Literatura clasică mai cunoaște alte asemenea cărți, dar așa e făcut, ca întotdeauna când avem nevoie de ele să nu ne cadă sub ochi, sau să nu mai știm unde să le căutăm.

Montaigne spunea că nu există durere omenească pe care să n'o risipească o jumătate de ceas de lectură în „librăria“ lui. Nu e nevoe să mergem atât de departe. Dar nici nu trebue să refuzăm ceeace ne pot da cărțile clasice, și de care avem atâta nevoie în ceasul de față: seninătatea, sănătatea sufletească. Numai că asemenea cărți nu se cuvin cetite așa cum obișnuim noi să cetim majoritatea cărților moderne: într'o goană, sărind rândurile, uneori frunzărind chiar. E adevărat că multe din cărțile moderne nici nu merită o lectură prea serioasă (deși, aș adăoga pentru spiritele neavizate, că numai cel care a învățat să citească atent, cu toată concentrarea necesară, cu creionul în mână dacă se poate, are dreptul să răsfoiască; ceilalți, nu). Pentru un text clasic nicio migăleală nu e prea mult. El nu-și descoperă secretele și savoarea decât dacă e cetit așa cum a fost gândit și scris: încet de tot, foarte încet.

Sunt și printre cărțile moderne cărți de admirabilă forță sufletească: bunăoară, „Un om sfârșit“ al lui Giovanni Papini, a cărui lectură aș face-o obligatorie oricărui

tânăr între 17-21 de ani. Sunt iarăși destule romane care izbutesc să ne detașeze de evenimente tocmai pentrucă ne arată resorturile lor intime; așa e, fără îndoială, „Războiu și Pace„ al lui Tolstoi, care, cetit în întregime, pogoară în suflet o neînțeleasă liniște, ca și cum am fi pătruns o clipă în tainele zămislitoare de istorie și am fi ghicit nimicnicia omului, a insului, față de măreția și libertatea cu care se creiază această istorie.

Numai vorbesc de capod'operile literaturii universale, dela Eschil până la Goethe, care, oricare din ele, ne pot nutri sufletește chiar în mijlocul celei mai cumplite furtuni. Trăim prin excelență timpul cel mai prielnic asimilării acestor capod'opere; căci ele sunt inspirate de conflicte tragice, de evenimente cumplite, de personalități gigantice, de scene eroice, și niciodată nu le putem înțelege mai bine decât acum, în cel mai formidabil conflict pe care-l cunoaște istoria modernă. Iar din înțelegerea lor învățăm măcar un lucru: că istoria n'au făcut-o decât oamenii cu sufletul ferm sau senin, că din marile conflicte se nasc marile personalități, că omul își dă măsura posibilităților sale numai atunci când totul pare că se dărâmă în jurul său.

Invățând acest lucru, învățăm cum să ne apărăm de tristețe, descurajare și secetă sufletească. Invățăm cum să ne detașăm de actualitate fără să ne depărtăm de ea. Invățăm, cu alte cuvinte, primul pas către înțelepciune. Și de aceasta, avem grabnică nevoie în ceasul de față.

MOARTEA SOLDATULUI

de C. AMĂRĂSCU

Cerul, spart sub coaste, geme.
Nu mai plânge, nu te teme,
Trup lovit fără de vreme;
Poate 'n sear'o să te cheme
Lângă stoguri mari de lână
Mână albă, zână bună
Clopotul inimii sună
Rar, mai rar, bătut în dungă
Pentru drumeție lungă.
Sângele culcat în iarbă
Nu-i de nouă frați, să-l fiarbă
Nu știu care
Vrăjitoare
In descântec bun de leac
Pentru orice om sărac.
Nu mai geme, nu mai plânge,
Inimă muiată 'n sânge.
Vorbele îți sunt nătânge,
Gându 'n patru ți se frânge.
Ochii 'ncep în cap să joace,
Degetele de răgace
Caută 'ncolo și 'ncoace,
Ce destin și ce soroace
Vrei s'apuci în pumnul strâns?...
Pela prânz,
Plânsul n'o să fie plâns.
Cerul răspândit în trup,
Mâini de înger vin și-l rup.
Rana răsucită 'n os,
A rămas acolo, jos,
Și nu îți mai bate 'n dungă
Inima a cale lungă.
Ochii trupului de ceară,
Stau deschiși mereu spre țară.
Și cum sufletu-și ridică
Aripi mari de curcubee,
Jos, mai jos, printre tranșee
Stepa rusă-i tot mai mică.

Remus Troteanu: Clacă

REFORMAT

de I. AGÂRBICEANU

In curtea cazarmei de husari nu mai rămăseseră decât trei cai de licitat. Ceilalți fură vânduți la licitația care începuse de dimineață, și ținuse până la amiazi. Fură vânduți câteva zeci de cai reformați, ca în fiecare primăvară. Ofițerul și subofițerii erau osteniți și flămânzi și ar fi voit să scape cât mai în grabă și de cei trei. Erau niște gloabe mari, cu ciolane puternice ce împungeau prin pielea veche, rasă de păr în petece mari.

Caii stăteau triști, înalți și lungi, în mijlocul curții. Capetele, ca niște solnițe, le atârnau grele. Un plutonier striga mereu prețurile, dar din grupul de țărani cari mai rămăseseră, nu se auzea nici un glas în a ofertă. S'au tot scumpit, deși aveau nevoe de câte o călărie, căci de aceea au venit la licitație. Tot așteptară să se coboare prețurile, cercetând din ochi caii cumpărați de alții. Erau animale cu diferite metehne, mai ales la picioare și la ochi, mai rar cu „suspin". Dar cei mai mulți fură reformați pentru bătrânețe.

In fiecare primăvară era un spectacol deprimant când se vindeau caii reformați la licitație. Erau triste și animalele și cumpărătorii, și personalul militar care făcea licitația. Ofițerul dela administrație și plutonierii grăbeau pe cât se putea, vânzarea. Părea că voesc să scape cât mai repede de ei și îndemnau pe oamenii cari nu se îmbulzeau la licitație. Totuși, rare ori spuneau un cuvânt de laudă pentru caii reformați. Și oamenii par'că așteptau asemenea cuvinte de îmbărbătare, obicinuiți cu alte târguri.

Grupul acela de cai bătrâni, slabi, ososi, și mari ca niște coșare, lăsa o impresie stranie în toată lumea, de fiecare dată. Era și tristeță și un fel de considerație gravă pentru caii puși pe linia moartă, în grupul țăranilor. Ceeace însă nu-i împiedeca să se zbată a-i cumpăra cât mai ieftin.

După vre-o jumătate de ceas nu mai rămăsese decât un cal în curte, unul sur, cu părul rar și aspru, cam deșelat de spinarea care făcea o ușoară șea naturală.

Plutonierul asudă tot strigând prețul, dar nici un glas nu se ridica din grupul mic de oameni ce mai rămăsese.

– Ia-l bade Precupe, nu mai sta pe gânduri. Pe ăsta poți încărca, ca pe-un car, zise cineva din grup către un țăran roșcovan care era piuar de meserie. Aduna de prin sate țesături de lână și le ducea în

satul lui de munte să le bată la piuă și să le schimbe în pănură.

– Cumpără-l că ăsta poate duce cât ceilalți trei cai ai dumitale împreună. Unde mai pui că nu-ți mai trebue nici șa pentru el. – „Și-o poartă 'n spate“, – se auzi alt îndemn.

Mai coborî și plutonierul prețul, după ce vorbi încet cu ofițerul, văzând că nu vrea să-l cumpere nimeni.

– Ei, la așa preț îl poți lua, bade Precupe, îndemnă altul din grup.

– Dar de ce nu-l cumperi tu? întrebă roșcovanul, începând să se agite după scoborîrea prețului.

– Mie-mi trebue un cal să-l pun la plug și la car înaintea vacilor, și mă tem că nu s'ar potrivi la pas. Nu vezi ce răschitoare de picioare are? Pentru călărie e însă spornic la drum.

– Ei, parcă eu cu poverile mele, merg cu caii în galop! Da' mi-e frică să nu fie chiar prea bătrân.

– Nu-i mai bătrân ca ceilalți, bade. Au fost cu toții din acelaș contingent. Se'nțelege, nu mai este un mânz, vorbi plutonierul.

Precup se lăsă înduplecat și cumpără calul.

– Cum îl cheamă? întrebă el luându-l de căpăstru și răsturnându-și capul pe ceafă pentru a-i putea vedea solnița mare.

– Batar, răspunse plutonierul:

– O să-mi trăbuiască o scară pentru a-i putea pune încărcăturile mele în spinare. Dar am spus vorba, nu mi-o mai iau înapoi.

– Cine dă un preț așa de mic pe-un cal ca ăsta însemnează că s'a pricopsit. Nu în zadar ai așteptat dumneata până la urmă, vorbi vesel plutonierul, numărând banii și adunându-și de pe măsuța de brad hârțoagele.

Reprezentanții armatei se grăbiră la masă. Grupul de oameni se împrăștie, și badea Precup, luându-și calul de căpăstru, îl urni cu greu din loc. Par'că înțepenise, ori prinsese rădăcini în pământ. Trase întins de căpăstru până-l scoase din curtea cazarmei. Calul apuca mereu înspre grajduri.

– „Sărace“, zise badea Precup, fără mânie, „tragi și tu la casa ta ca și omu'!“

In poarta deschisă calul se înțepeni pe toate patru picioarele și nu-l mai putu urni din loc. Trebui să-i vină în ajutor un soldat cu o nuia. In drum calul necheză, – un nechezat hodorogit, strident, puternic însă și cutremurător, ca din niște coarde de aramă groase, cărora li s'a rupt resortul ce le ținu întinse.

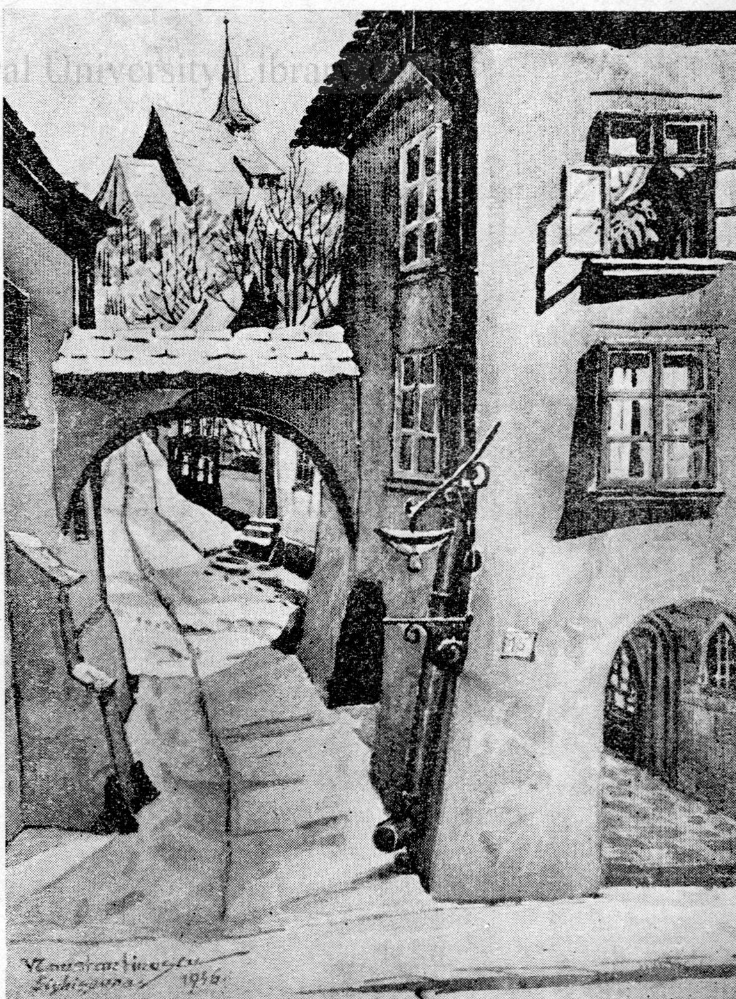
– Ptii! Bată-te pustia, că m'ai asurzit, zise badea Precup.

– Nu-i nimic. E învățat cu cai mulți, și asta e. Dumneata am auzit că mai ai acasă trei cai, n'o să-i fie urât, vorbi soldatul.

După ce ieși la larg de pe ulițele întortochiate, cu case mucegăite, moarte, ale vechiului oraș, badea Precup îl opri lângă o piatră rotundă, mare, dela marginea drumului, îi trecu căpăstrul în loc de frâu prin știrbătura gurii, și după vr'o câteva opintiri reuși să-l încalece.

– Hi, calule! Hi Batar!

Calul porni cu greu, la pas. Câtă vreme trecură prin locuri cunoscute Batar se oprea, își ridica în aer capul mare, privea în lături, și necheza, ca și în drum când ieșiră

Victor A. Constantinescu: Peisaj

din curtea cazărmii. In pustietatea câmpului nechezatul lui se auzea până departe. Asculta, cu urechile întinse, apoi, nevenind niciun răspuns de nicăiri, pornea mai departe, strunit de călcâiele lui badea Precup.

In curte, acasă, în vreme ce omul cobora ca din pod de pe spinarea lui Batar, calul necheză din nou și de data asta primi răspuns din poiată, și porni într'acolo.

– N'ai putut cumpăra și tu un cal mai mic, zise lelea Lina, nevasta, uitându-se cu mirare la Batar. „Ăsta nici nu va încăpea pe ușa poeții, o să vezi! Și pe urmă cum îl încarci și descarci?

– E ieftin, tu femee, și-i spornic la mers. In pas face drumul pe care ai noștri îl fac în trap.

– Pă-i, dacă-i așa, e și mai rău. Nu se potrivesc.

– Ba se vor potrivi, că nu le va strica nici la ai noștri să se mai trezească din somn! Că merg moțăind pe drum ca niște adormiți.

– Ei, iacă par'că nu cu ei ți-ai făcut negoțul până acum.

– Și decâteori n'am drumuri de făcut singur? Sau când mă duc numai cu un cal? Apoi pe ăsta pot încărca povară ca pe trei.

Duse calul în poiată și-l legă la iesle, lângă ceilalți trei.

Batar își atinse botul de al calului vecin, apoi îl coborî în iesle și începu să ronțăie la fân. Abea putu intra pe ușa grajdului.

Badea Precup veni liniștit în casă și nevasta îi puse demâncarea înainte. Vorbiră de prețul calului și se învoi și femeea că-l cumpărase ieftin.

– La o adică, zise omul, numai pe pielea lui scot banii pe cari i-am dat. Dar până la piele, mai va! O să-i luăm câțiva ani folosul. E puternic încă.

– Numai să mai fie bun de gură, că, știi tu bine, fără asta calul nu plătește o ceapă degerată.

Un nechezat strident, hodorogit, cutremură văzduhul.

– Ce-o mai fi și asta? întrebă femeia speriată.

– Stai să mă duc să văd!

Până ajunse la poiată calul mai necheză de două ori. Precup îl află cu capul ridicat din iesle, întors spre ușe. Părea că nici nu mai vede pe cei trei tovarăși mărunți de lângă el.

Precup se apropie și începu să-l netezească pe grumazi. Trâmbița stricată se auzi din nou.

– Ei, i-o fi lui urât o vreme, pe urmă se va obicinui, zise omul după ce se întoarse să-și continue cina.

Trecură zile în cari caii fură scoși la pășune. Badea Precup nu avu drumuri de făcut. Insă Batar abea punea gura, când și când, în iarbă. Stătea cu ziua de cap înțepenit pe răschitoarele lui ciolănoase, adulmeca cu nările în vânt, și din când în când necheza. Picioarele de dinainte îi erau prinse într'o piedecă grea de fier. Alteori moțăia, capul îi cădea greu, și rămânea multă vreme nemișcat. Din când în când tresărea, ca și când i-ar veni ceva în minte, ridica repede solnița mare, adulmeca cu nările în vânt și dădea drumul nechezatului aceluia spart, ca un resort stricat care zurăe și se oprește într'un fel de horcăitură.

– Nu-i obicinuit cu piedeca, zicea Precup. La armată cine ține caii împiedecați? să-l priponesc.

– Eu cred că nu-i obicinuit la păscut.

– Ei par'că la armată, îi țin tot la iesle?

Dar Batar nu se îndemna la pășunat nici priponit. Moțăia și acum și rar se apăra chiar de muște. Uneori, ciulind urechile, o lua la fugă cât îi ajungea funia priponului, și apoi se oprea mirat, bătea din copită și o lua într'altă parte. Se purtă așa câteva zile în șir, până se convinse că încercările îi erau zadarnice. Apoi, nu se mai urnea din loc. Din când în când rupea câte-o gură de iarbă.

– Va trebui să-l ții în poiată și să-i dai fân, altfel ajungem să-i luăm pielea, glăsui femeea. Dumnezeu să mă ierte, dar îmi pare, când moțăe așa, că tare mai seamănă cu dascălul cel pensionat, când șade la portiță cu pipa 'n gură. De! Li-e urât și unuia și altuia, că nu mai au nicio treabă! La armată caii sunt *muștruluiți* toată ziua.

– O să pornesc prin țară peste câteva zile. Va avea și el de lucru. Fânu-i scump. Nu-l pun eu la iesle până este iarbă!

Badea Precup porni cu toți patru caii, legați unul de altul, cu Batar în frunte, după negoțul lui. Umblă câteva săptămâni prin sate îndepărtat și era mulțumit. Aduna vrafuri mari de țesături de lână, cei trei căluți se deșelau sub povară, dar pe Batar mai încăpea încă încărcătură. Era mulțumit că

poate purta așa povară mare dăsăgită acolo în înălțime.

Se întoarcea vesel spre casă când, la marginea unui oraș, calul se înțepeni pe picioare, ridică nările în vânt, și nu mai vru să se urnească din loc. Bădicul era co=coțat deasupra țăsăturilor, pe Batar. Incepu să smucească de căpăstru, să dea din căl=câe, dar calul izbucni acum într'un neche=zat puternic, adulmecând depărtările. De=o=dată se auzi un sunet de trâmbiță, o goarnă depărtată, ca o chemare, și Batar o luă în galop peste câmp, în direcția din care ve=nea sunetul de goarnă. Uimiți, cei trei că=lușei alergară și ei o vreme, cu coamele răsfirate de fugă, apoi funia cu care era legat al doilea de Batar se rupse, călușeii rămaseră pe loc, iar badea Precup se ținea cu amândouă mâinile de pânza dăsăgită pe spinarea calului care alerga ca o furtună peste câmp.

Dup'o muche se vedeau husari călări, înșiruiți în două rânduri. Dintr'acolo venea sunetul de goarnă. Batar nu se opri decât când se văzu intrat și el în rând cu cei=lalți cai. Marfa dăsăgită, se ridica și de=o parte și de alta, cum se icnise Batar între doi cai, și omul abea se mai vedea dea=supra. Era cu capul gol, pălăria îi zburase în galopul cel mare.

Ofițerii, soldații, izbucniră în râs.

– Ai cumpărat calul dela husari, bade?

– Da, dela husari, nu l=aș mai fi cum=părat. Iată, a auzit goarna și m'a adus aici!

Oamenii râdeau. Precup se silea să scoată calul din șir.

Numai Batar stătea solemn în rând cu ceilalți cai și nu se mișca.

– Va trebui să=l vând, boala să=l mă=nânce!

Augusta David-Jurca: *Flori*

Pictura italiană din secolul XVIII-lea

de C. MUREȘANU

Influența mare pe care arta italiană o exercitase timp de patru secole în Europa, începe să slăbească în a doua jumătate a Setcentoului, când sub influența revoluționarului Caravaggio, apar în diferite țări, școli naționale de pictură. In Flandra, dar mai ales în Franța, Spania și chiar în Anglia, artiștii dau din ce în ce mai multă importanță specificului național, ca isvor de inspirație.

In secolul al XVIII-lea, rolul principal în mișcarea artistică europeană îl va avea Franța, dar nici ea nu se va putea libera definitiv de sub influențele, mai puțin puternice ca în decursul secolelor anterioare, ale artei italiene.

La Roma, preocuparea mai de seamă a pictorilor din decursul acestui secol, pare să fie peisajul ce fixează aspectele variate ale cetății eterne. Ruinele ce amintesc de un glorios trecut, scăldate într'o lumină aurie, sunt subiectele pictate cu predilecție de Panini sau de Piranesi. Succesul acestor doi pictori a fost atât de mare, încât a determinat o adevărată modă în toată Europa. Dintre admiratorii cei mai entuziasmați ai acestui gen de pictură, trebue să amintim pe elevii bursieri ai Villei Medicis, instituție creată de Academia franceză de pictură, spre a da posibilitate elementelor tinere, câștigătoare ale Premiului Romei, să-și completeze studiile în cetatea eternă. Marele Fragonard, dar mai ales prietenul său nedespărțit din tinerețe, Hubert Robert, au fost influențați de peisajele romane — agreabile — ale lui Piranesi.

In provincie, la Genova, pictorul Crespi, credincios influenței lui Guercino și Academiei din Bologna, ne-a lăsat numeroase picturi religioase cari dovedesc un real talent și o îndemânare de execuție.

La Napoli, Solimena este artistul cel mai apreciat al acestui secol. Coloritul și imaginația sa plină de vervă, au stârnit entuziasmul tânărului Fragonard.

Faima acestor școli provinciale a slăbit în decursul timpului și azi ele sunt aproape complet uitate. Singura care a reușit să se mențină, grație excelentei sale producții artistice din decursul sec. al XVIII-lea, este cea venețiană. Pentru a doua oară în istoria picturii italiene, cetatea de pe lagună se va găsi din nou în fruntea mișcării artistice italiene, stârnind admirația întregei Europe.

Politicește Veneția pierduse rolul însemnat pe care-l jucase în vremea când corăbiile ei făceau un intens negoț cu Orientul apropiat și când armatele puternicei cetăți, luau parte activă la luptele inverșunate ce se dădeau între micile state ale peninsulei. Pacea care le răpise gloria, le dădu în schimb patricienilor venețieni, precum și populației mai puțin avute, o vieață tihnită, ferită de preocupări prea serioase, plină de amuzamente ca: baluri, concerte, spectacole de operă, apoi animatele cortegii de măști din timpul carnavalului, al cărui renume trecuse de mult hotarele Italiei. Scenele inspirate de aceste serbări, apoi aspectele pline de poezie ale cetății serenissime, vor fi subiectele de predilecție ale pictorilor venețieni din decursul sec. XVIII-lea. Totuși pictura religioasă își va avea și ea maeștrii ei, precum și portretul, a cărui tradiție a fost totdeauna puternică printre pictorii venețieni.

O femee, *Rosalba Carriera*, va fi portretista cea mai la modă nu numai la Veneția, dar și în tot restul continentului. Succesul ei extraordinar ne pare astăzi poate exagerat, totuși portretele e

executate mai ales în pastel, constitue un interesant document al gustului epocei.

Vieaţa ei a decurs în nenumăratele călătorii pe cari le-a întreprins pe la cele mai importante curţi regale şi princiare europene, cari o copleşau cu comenzi ce cu greu puteau fi satisfăcute, atât erau de numeroase. Pastelurile ei ce s'au bucurat de un imens succes în sec. XVIII-lea, ţinute în tonuri de albastru şi roz, sunt lipsite de preocuparea psihologică şi de siguranţa de execuţie, calităţi pe cari le întâlnim aproape totdeauna, în opera genialului ei contemporan, francezul *Quentin la Tour.*

Pictura religioasă îşi are şi ea maeştrii ei la Veneţia. *Sebastiano Ricci,* apoi *Gregorio Lazarini,* uitaţi astăzi, erau admiraţi nu numai în Italia, ci chiar şi în Franţa, Germania şi Anglia.

In domeniul picturei profane, care se bucură de un unanim succes în decursul Settecentoului, *Piazetta* manifestă un gust deosebit pentru contrastele de lumină şi de umbră, inspirate de *Caravaggio.*

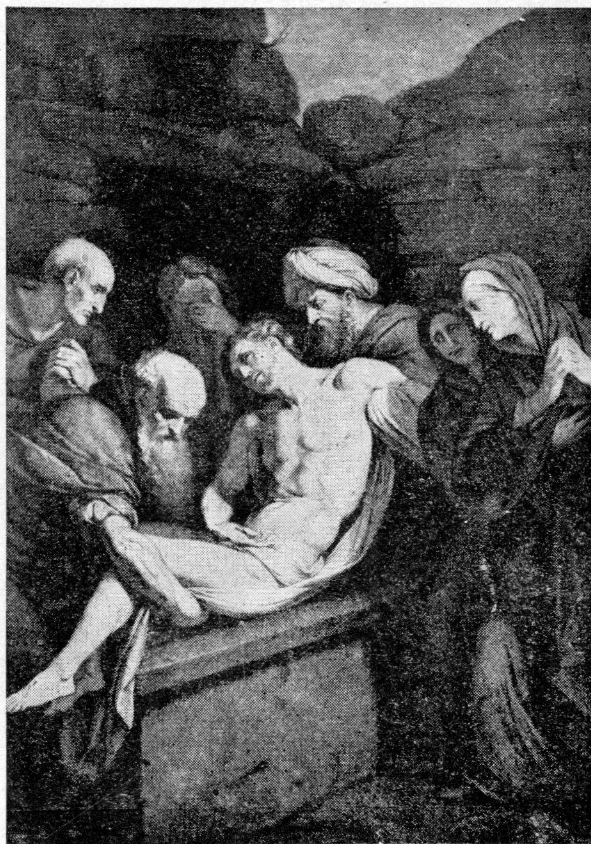
La începutul carierei sale, fidel tradiţiei veneţiene, *Pietro Longhi* încearcă să picteze mari compoziţii decorative, ca cele dela Palazzo Grassi. In curând însă, preocuparea lui de căpetenie devin tablourile, ce reprezintă scene intime, din vieaţa de toate zilele. Ele păstrează totdeauna o eleganţă plină de farmec, care caracterizează astăzi în ochii noştri, acest secol supranumit de francezi secolul galanteriei. Uneori tablourile sale ne fac să ne gândim, la comediile lui Goldoni, înveselite de personagiile mascate ale carnavalului. *Pietro Longhi* ilustrează la Veneţia un gen de pictură ce avea să se bucure în Franţa de cel mai mare succes, datorită lui *Fr. Boucher* şi mai ales talentului lui *Fragonard.*

Alături de aceşti pictori, o întreagă pleiadă de peisajişti se grupează în jurul celor doi mari ilustratori ai acestui gen: *Canaletto* şi *Guardi.*

Canaletto se distinge printr'un admirabil desen, de o precizie uneori exagerată, dar de o perspectivă, cum se întâlneşte doar la micii maeştrii olandezi din sec. XVII-lea. Toate aceste construcţiuni de palate împodobite cu coloane şi loggi, aşezate pe malurile pitoreştilor canale, ar da un aspect rece pânzelor sale, dacă cerul şi apa, cei doi factori primordiali ai frumuseţei veneţiene, n'ar învălui tablourile sale într'o perspectivă aeriană de cel mai mare farmec.

Guardi îl depăşeşte cu mult pe *Canaletto.* Compoziţiile sale sunt mai originale, natura o simte mai personal şi este un observator mai virtuos, decât se arătase *Canaletto. Guardi* se mulţumeşte să redea aspecte de ale diferitelor momente din vieaţa plină de fantezie şi de farmec a unei societăţi rafinate, a cărei preocupare de căpetenie era să trăiască, cu toată intensitatea, plăcerile momentului. In arta lui *Guardi* nu găsim nimic din arta teatrală a barocului italian; el nu vrea să uimească pe spectator. Personagiile lui abia schiţate, sunt spirituale şi expresive. Tablourile sale n'au subiecte precise, de aceea grupurile cari le animă sunt de obiceiu aşezate în planul al doilea, pierzându-se uneori în zarea luminoasă, sau reflectându-se în canalurile umbrite. In atmosfera în care se scaldă aceste scene, formele se reduc la pete de culoare, conturile precise se descompun, realizând un tot ce dovedeşte un moment de fericită inspiraţie. Prin preocupările pur vizuale cari par să fixeze o inspiraţie momentană, *Guardi* este un poet al luminei, foarte apropiat de impresionismul modern.

Cu *Giambatista Tiepolo,* unul dintre cei mai mari pictori cu cari se mândreşte Italia, se închee sec XVIII-lea. Opera lui este imensă, cea mai mare parte din ea a fost consacrată decoraţiunii de mari proporţii. *Tiepolo* s'a născut la Veneţia, în anul 1696 ca fiul al unei familii modeste, care nu l-a împiedecat să se consacre picturei, pentru care tânărul a manifestat un geniu precoce. In 1719 el s'a căsătorit cu sora lui *Francesco Guardi*

Crespi: Punerea în mormânt

şi a avut cu ea 9 copii, dintre cari *Lorenzo,* dar mai ales *Domenico,* i-au devenit elevi, ajutându-l atât la Veneţia, cât şi în streinătate, să-şi poată executa nenumăratele comenzi.

La Veneţia, *Tiepolo* decorează o sală a Palatului Ducal cu scene mitologice reprezentând pe Neptun şi pe Venus. Pentru Palazzo Labbia execută superba serie de decoraţiuni, cu scene din istoria lui Antonius şi a Cleopatrei. Aceştia apar într'un grandios decor arhitectonic baroc, îmbrăcaţi în scânteetoare costume veneţiene, în mijlocul unui cortegiu de un fast uimitor. După succesul acestor două mari decoraţiuni, Tiepolo execută pentru mulţi bogătaşi lucrări, fie în palatele lor din Veneţia, fie în vilele pe cari le aveau prin împrejurimi. Cea mai frumoasă dintre aceste decoraţiuni bine păstrate este cea dela Villa Contarini.

In streinătate *Tiepolo* pictează pentru principele episcop din Würzburg decoraţiuni pentru scara noului palat episcopal, pe care acesta şi-l construise. Succesul acestei lucrări îi aduce noi comenzi, la curtea regală din Spania. Pentru Carol III decorează cu admirabile fresce Sala Tronului şi Sala Alebardierilor din palatul regal din Madrid. Copleşit de atâtea comenzi la curtea spaniolă, Tiepolo rămâne mai multă vreme la Madrid, unde moartea îl surprinde în 1770.

Tiepolo reuşeşte să dea o ultimă perioadă de splendoare picturei italiene, menită să-şi piardă rolul important pe care-l jucase dealungul secolelor precedente în arta europeană. Atunci când în toate părţile pictura începea să se închidă în forme din ce în ce mai rigide, când tonurile se întunecau chiar şi în arta veneţiană, *Tiepolo* readuce gustul pentru culoare şi lumină, factori fără de cari o pictură arareori poate avea o soartă viabilă. Inrudit sufleteşte cu Veronese, el reuşeşte să creeze o nouă iconografie mitologică, a cărei fantezie uşoară, plină de lumină încântă ochiul. El nu se ocupă de exactitatea lucrurilor ce le pictează, pentru el realitatea se transformă într'o clipă, într'o feerie de tonuri de galben, albastru şi alb. Cu greu ne vine astăzi să ne gândim la o decoraţie murală de proporţii mari, fără să asociem îndată numele Tiepolo. Pare aproape de neînţeles, cum acest genial pictor a fost atât de uitat în decursul secolului trecut, cu toată admiraţia profundă pe care i-a nutrit-o Delacroix.

Cu moartea lui Tiepolo, acest incomparabil vrăjitor al culorii, pictura veneţiană, atât de caracteristică, încetează să mai existe. Pictorii secolului al XIX-lea se vor alătura curentelor artistice franceze, păstrând foarte puţin din specificul naţional pe care o lume întreagă îl admirase şi-l iubise în arta italiană.

Tiepolo: Iisus sub povara crucii

IN PREAJMA UNEI CUNUNII

de Preotul AUG. FAUR

Un svon care mirosea a voe bună circula de câteva zile printre colegi. Era în primăvara anului 1931. Colegii, vreo 28 câți eram atuncea în anul al IV de teologie, ne priveam lung și ne întrebam: Ce-o mocni, că prea mult prietenii din „Țara Cânelui", cum obișnuisem să intitulăm pe cei de pe Szamos-Someș și părțile Szatmár-Sătmarului, se întâlnesc și discută, fără a ne împărtăși și nouă ceva din tainele lor.

Pe colegul Petruț îl știam logodit de mai înainte, dar nici prin gând nu ne-a trecut că lui îi va plesni prin cap trăsnaia de a se cununa tocmai acum. Era pe sfârșitul câșlegilor, ba mai mult, Postul Paștilor trebuia să înceapă chiar din Dumineca viitoare, așa că normal nu putea fi nici pomeneală de cununie. Că avea de gând să se căsătorească, asta o știam nu numai din spusele lui, ci și din venirile dese ale domnișoarei Domnica la Kolozsvár-Cluj, ba ne-o spuneau și gâștele fripte ce veneau din două în două săptămâni. Și, Doamne gustoase mai erau! Gustând mereu din ciosvârtă, îi lăudam logodnica: ba că-i minune de frumoasă, ba că-i drăguță, ba că-i bună și zâmbește așa de mândru, că nu ne mirăm că pe el l-a pus pe foc, pentrucă și noi, dacă nu ne-ar fi prieten drag, am fi în stare să ne dăm în vânt după ea; că știe frige gâște cu gust și cozonac ca și al ei, să tot umbli cu pită în traistă și cu cojocul lui sf. Ilie – și nici atuncea n'ai găsi. Bun la inimă și mai ales încântat, fratele Petruț își deschidea și mai mult inima și... dulapul. Și iacă așa, pe lângă el, noi, ăștialalți, ne îndopam mai altcum decât bietele gâște... la vremea lor... Dar svonul din ultima vreme prea mirosea a ceva neașteptat. Oare ce o fi? Până la sfârșit, totuși trebuia să plesnească. Pe Petruț îl știam om bun și prea deschis ca să poată ținea un lucru atâta vreme sub lăcat. Va trebui să ne lămurească odată, ce sfântu, altcum îl luăm la zor.

Zilele treceau greu. La cursuri căutam să ne prezentăm în număr corespunzător pentru ca profesorii să-și poată ținea lecțiile. Pe Petruț însă nu-l mai vedeam de loc. Dimineața, după ce plecam dela internat spre Academie, pe dânsul totdeauna îl perdeam pe drum. La prânz venea mai târziu, iar după masă, întovărășit de Gheorghică și Gavrilă, dispăreau în nu știu care parte.

– Măi, să știți că năzdrăvanul ăsta pune ceva la cale și nouă nu vrea să ne spună, zise într'o zi un coleg mai slobod de gură. Pe ceilalți „cățel" nu-i vedeți cum se țin de el? Să știți că dacă nu ne spune, îl iau pe cel mai mic și când mă voiu uita odată urât la el, va trebui să-mi spună tot ce știe.

Dar colegul în chestiune n'a mai trebuit să-și arate vitejia.

Intr'una din zile, Petruț ne-a oprit pe toți în curtea Internatului și ne-a zis ca în taină: „Colegi, deseară la orele șase și jumătate ne întâlnim cu toții în fața cinematografului „Capitol". Acolo, vreau să vă spun ceva".

Taina începe să se lămurească. Socoteala a fost ușoară. De bună seamă vrea să ne cinstească. Totuși nedumerirea rămânea. Ce coace?

Toate încercările noastre de a prinde o fărâmă măcar din ceeace am fi dorit, au rămas fără rezultat.

După masa a trecut greu. Imprăștiați fiecare la îndeletnicirile sale, unii au plecat la Academie să citească în sălile de cursuri, alții la Biblioteca Universității, alții pe acasă. Colegul Petruț cu „ceata" lui a dispărut.

La ora amintită, ca unu, toţi colegii erau la datorie. Ne plimbam din colţul pieţii până în faţa cinematografului „Capitol", cu ochii în căutarea lui Petruţ. Fără voia lui s'a făcut aşteptat. Timpul însă trecea greu. Pentru noi fiecare minută părea o veşnicie, mai ales când vedeam că arătătoarele ceasornicului din vârful turnului bisericii catolice din piaţă înaintau spre şapte, tremuram de nerăbdare.

Dar în sfârşit, cel aşteptat sosi, urmat de tovarăşii săi.

– Fraţilor, iertaţi-mă, vă rog. N'am putut veni mai repede. Lămurirea o să v'o dau îndată. Şi acum, până mai este timp, intrăm repede la „Coroana" şi luăm o sorbeală de vin.

– Bine măi, dar uitaţivă la ceas, intervine un alt coleg, vedeţi, imediat e ora şapte, se închide poarta internatului şi rămânem pe dinafară. Şi vă aduceţi aminte cu toţii, că în seara aceasta se va face inspecţie specială prin dormitoare, aşa că Părintele Goron va veni mai de vreme la internat.

– Nu fii fleţ, neică, intră în vorbă unul care făcuse ultimele clase liceale la sf. Sava. Luăm sorbeala şi plecăm.

– Ni, mă, ni! Nu cumva ai vrea să supărăm pe prietenul Petruţ? – zise un altul. Omul are chef de cinste şi de ce să nu-i facem plăcerea? Intrăm şi după ce îşi va desface desaga cu tot ceeace până acum a ţinut zăvorit, putem pleca. Dacă vom întârzia cinci minute cred că nu se va face spărtură în cer.

La „Coroana" am fost conduşi într'o sală separată. Aşa ne-a fost dorinţa. Nu voiam să ştie toată lumea ceeace colegul Petruţ până atuncea ferecase cu şapte lăcate.

Ne-am aşezat frumos la masă, după gradul de prietenie al fiecăruia cu Petruţ. El era în fruntea mesei.

– Chelner, un rând de vin, răsună vocea piţigăiată a celuice ne cinstea.

Am făcut cu toţii ochii mari. Un rând de vin?

Când toate paharele au fost pline, urma să ciocnim. Dar nu ştiam pentru ce. Aşteptam lămurirea.

Din fruntea mesei, colegul Petruţ s'a ridicat tacticos, a dus mâna la buzunarul din partea stângă a hainei, a scos o hârtie oficială de formă patrată şi aruncându-şi ochii peste ea, ne-a spus cu voce plină:

– „Dragi colegi! Sâmbătă îmi celebrez cununia religioasă! Un „ura" puternic a ieşit din cele 27 de piepturi. Cred că nu mai este nevoe – continuă el – să vă spun cu cine. Hârtia pe care o ţin în mână este binecuvântarea vlădicească pentru căsătorie. La Ofiţerul Stării Civile m'am cununat în săptămâna trecută, când am fost acasă. In săptămâna aceasta nu m'am putut duce la cursuri, căci a trebuit să umblu pe la toţi croitorii şi pantofarii ca să-mi termine costumul şi pantofii de mire. Iată taina care vă păştea în ultima vreme şi a cărei deslegare n'aţi putut-o întrezări. Mâine dimineaţă plec acasă. In seara aceasta însă am ţinut cu tot dinadinsul să fiu cu voi. Un act aşa de mare nu puteam să-l săvârşesc fără să vă spun şi vouă şi fără să ciocnesc un pahar de vin cu voi. V'aş invita pe toţi la nuntă, dar nu se poate. Imi sărbez cununia în cerc familiar. Pe lângă aceasta, ştiţi că Duminecă începe postul, aşa că nu poate fi vorba de petrecanie.

Unul dintre voi totuşi va veni la cununie. E colegul Gavrilă. El mi-a fost prieten din copilărie, cunoaşte bine pe Domnica şi familia ei, pe părinţii mei şi toată mica obşte care va fi de faţă.

Tot timpul cât a vorbit Petruţ noi am fost numai ochi şi urechi. Ridicând la sfârşit paharul în cinstea lui şi a miresei, le-am urat noroc... gâşte fripte, cozonac, prăjituri şi alte multe, câte ne-au mai trăsnit prin cap.

Sorbeala cădea de minune. Rândul de vin, pentru 28 de guri lacome a fost nimica. Au mai venit câteva sticle, până când am simţit că se cam îngroaşe limba, mai ales că eram nemâncaţi.

In învălmăşeala bucuriei am uitat de ceas. Arătătoarele de pe cadran îşi vedeau de treaba lor şi pe când ne-am trezit noi, ele înaintaseră cu mult peste ora când noi ar fi trebuit să fim acasă.

– Dar nu vă neliniştiţi, suntem doară la nuntă, – zice unul dintre prieteni – şi la ospăţ nu-i bine să te grăbeşti niciodată. Să-i facem cinstea colegului până la capăt.

– Doamne fereşte – reluă altul – cu Prof. Goron vom scoate-o noi cumva la căpătâi, intră altul în vorbă.

– Bat'o lume să o bată, tocmai în seara aceasta a trebuit să fie şi inspecţia. Cel puţin de n'am da faţă cu Părintele Goron, tot ar mai trece.

Povestea se încinsese de-a binelea, mai ales că, nu ştiu cum, fiecare avea ceva de spus.

– Toate ca toate, dar trebue să plecăm – reluă vorba unul dintre noi, care vorbea tacticos şi autoritar. Luăm ce mai este pe masă şi altceva nu se va mai comanda. E prea destul atâta. Mai ales că, iată, fratele Romi, a început să nu ne mai vadă bine.

Când am ieşit în stradă, seara se lăsase de-a

Fată din Ardealul de sus

binelea. Aerul primăvăratec a venit cu adieri plăcute. Când am ajuns la internat era aproape ora rugăciunii. La poartă ne-am oprit şi ne-am uitat prin borta cheii. Părintele Goron, înconjurat de o ceată de studenţi, era în mijlocul curţii. Am stat o leacă, crezând că se vor împrăştia. Dar n'au plecat. Pierzându-ne răbdarea, am sunat.

– Iată că vin, am putut intercepta prin borta cheii glasul unui student. Absenţa în bloc a cursului nostru dela masă a fost observată şi cum până atuncea nu s'a mai întâmplat aşa ceva, erau cu toţii curioşi să vadă unde am fost.

Când s'a deschis uşa, în faţa noastră erau toţi „sfinţii" dela internat.

– Da unde aţi stat până acum? – s'a auzit în semiobscuritatea luminii de sub poartă, vocea blândă a Părintelui Goron.

Cu capetele plecate am căutat să ne strecurăm printre ceilalţi colegi, cari între timp se adunaseră ca la minune.

– Dar, pentru Dumnezeu, ce aţi făcut? – răsună din nou aceeaş voce, văzând că noi ne ţinem într'o muţenie stăruitoare.

Unul dintre colegi, care până atuncea işi ţinuse privirea tot în pământ, fiindcă-l aduseseră de subţioară alţi doi colegi, nu putu să-şi ţină pupăza mai mult.

– Da, da-da tu-tu nu-nu ştii-i-i?... Cei de lângă el i-au pus repede mâna pe gură şi l-au tras cu putere mai la o parte.

Atunci câţiva dintre noi, neavând ce face, s'au apropiat de Părintele Goron şi i-au spus din fir în păr toată povestea.

Pedeapsa primă o ştiam. Nu vom vedea cină în seara aceea. Celelalte vor urma. Dar, fie ce o fi, doar numai odată se însoară Petruţ!

Inţelegând situaţia, Părintele-director deocamdată nu s'a formalizat. Ne-a încuviinţat să mergem la masă şi a dat chiar ordin să fim serviţi. Nu ştiu cum, dar şi acum îmi aduc aminte că eram atât de nemâncaţi, încât unii dintre noi nici n'au mai ajuns să-şi ia porţia: le-o haliseră ceilalţi, cari tunaseră mai de vreme în sufragerie.

După cină urma silenţiu şi vizita prin dormitoare, aşa cum a fost anunţată mai dinainte. Dar pe când să intrăm în sala de meditaţie, nişte colegi se trezesc că le lipseşte servieta cu cărţile.

Un mucalit, dintr'un colt, nici una nici alta, observă: „Măi, voi o veţi fi uitat la „Coroana".

Aşa era. Dar cine să meargă după ele? Şi cum să ieşi din internat la ora aceasta? Să le lăsăm acolo, iară nu era chip.

Neavând ce face, colegii şi-au luat inima în dinţi şi, apropiindu-se de Părintele Director, l-au rugat să le dea voe pe 20 de minute în oraş.

– Spuneţi-mi unde plecaţi şi mai ales ce încredere mai pot avea eu în seara aceasta în Dvoastră că în 20 de minute sunteţi înapoi? Aţi

Fecior din Ardealul de sus

pățit ceva, ați uitat ceva? Ori, ce altă obligație vă îndeamnă să ieșiți la ora aceasta în oraș?

– Părinte, apelăm la bunătatea și înțelegerea P. C. Voastre. Vă rugăm să nu ne întrebați, ci dacă se poate, dați-ne voe, căci altcum riscăm să pierdem un lucru mare.

Clătind din cap, a făcut servitorului semn să le deschidă ușa.

Unora dintre colegi li s'a făcut rău. Neobișnuiți cu sorbeala, au început să vorbească tot felul de palavre. Ba, unul suferea chiar de „limbariță". Spunea tot ce-i venea la gură și nu putea suferi nici un străin să între în dormitor.

Inspecția începuse. Părintele Goron, urmat de econom și pedagogi, intra în fiecare dormitor, cerceta paturile, geamurile, scândura de pe jos și tot ce cerea porunca. Din moment în moment trebuia să între și în „Siberia", cum poreclise antecesorii dormitorul în care erau studenții anului II.

Ce era de făcut? Pe colegul din chestiune nu-l puteam opri. Urmă îndată ședința „Marelui Consiliu". Hotărîrea a fost luată. O delegație dintre colegi vor întâmpina pe Părintele Goron pe coridor, la intrare, și vor căuta să-l convingă că la noi toate sunt în bună ordine, așa că să nu se mai ostenească. Despre aceasta răspund cu „onoarea" lor toți locatarii. Dacă nu se va lăsa convins, cei rămași trebuiau să facă zid în jurul colegului culcat în așa fel, ca în niciun caz să nu-l vadă oaspeții cari vor intra.

Dar n'a mai fost lipsă de ultima manevră. Directorul a înțeles la cât ii – și ...s'a lăsat convins. S'a uitat apoi semnificativ la însoțitorii săi oficiali și a plecat cu o casă mai departe.

Deocamdată noi am răsuflat. Nu știam însă ce va urma a doua zi. Așteptam cu înfrigurare să fim chemați „ad audiendum verbum". Așteptarea noastră s'a prelungit cu o zi, două, o săptămână, o lună, un an... până când toată treaba s'a pierdut în negura trecutului.

Intre timp nunta lui Petruț a trecut. Colegul Gavrilă ne-a reprezentat cu cinste și, după cât îmi aduc aminte, a și vorbit în numele nostru. Povestind și cazul, a stârnit veselie în sufletul îngustului cerc familiar, iar noi de atuncea am rămas cu icoana directorului în suflet.

Nu ne-a pedepsit și nici n'a adus cazul „izolat" la cunoștința celor mai mari, dar din ținuta lui noi am învățat să înțelegem un om și să prețuim o inimă.

Tăcerea lui ne-a obligat nespus de mult.

RÂNDURI PENTRU ANII TINERI

de IOSIF MORUȚAN

Când prin tătăișele din ograda cu tei,
Mă luam zălud la trântă cu ciurde de smei,
Cinam la uși de cer cu îngerii Domnului
Și nu mă furau în hude ispitele somnului.
Pe-atunci nu mă ospătam din cănile vinului
Și nu știam că mi-e dragă fata vecinului.
Știam doar că luna e căruț cu jucării,
Pe care-o pescuiam din bălți în seară de Florii.
Mai știam pe-atunci că cea dintâi stea,
E plină cu zarzări și cu flori albe de nea.

Domnul de care nu se povestește prea mult prin vecini,
Uneori trecea pe lângă mine călare pe-asini.
Isus urca cu sete, singur, cruci peste sat
Și poate pe-atunci n'a fost de mulți întrebat,
Dacă e greu să treci cu cârji peste punți de păcat.

Când amurgu-i se surpau peste albe frunzare de-alun,
Ingeri m'așteptau cu mere domnești la margini de drum.
Ne jucam tăcuți cu cheile raiului, cu zaruri de sorți,
Când vecinii întâmpinau cu sudălmi pe Domnul, la porți.
Adunam în brațe luceferi din măguri de noapte
Și culegeam din viile Domnului doar roadele coapte.

O pagină de roman și sufletul Chinei de azi

de V. VLAD

E greu să cunoşti pe oameni după *vorbă,* căci vorbele sunt ascunzători nu numai faţă de alţii, ci şi faţă de tine însuţi. Nici *după faptă* nu poţi cunoaşte pe oameni desăvârşit, nici chiar pe tine însuţi, căci rar de tot ajunge cineva în fericita împrejurare de a-şi da pe faţă tot cuprinsul eului său, anume tot ce are el mai ales în adâncurile sufletului său. Regii pozează zilnic într'un fel, supuşii în alt fel; puţini se pot arăta aşa cum sunt, în rari împrejurări din viaţă. Şi numai cunoaşterea firii noastre adânci, ar fi cunoaştere deplină şi tocmai fiindcă ne lipseşte această cunoaştere, de aceea ne înşelăm atât de adesea, când judecăm pe alţii şi când ne judecăm pe noi înşine. Puşi în faţa unor împrejurări grele şi neprevăzute, noi înşine suntem uneori suprinşi de ce am fost în stare să facem. Nu e de mirare, deci, că „la năcaz se cunoaşte prietenul adevărat".

„Ceilalţi oameni – zice Papini – sunt pentru noi o taină închisă... suntem toţi, noi înşine o taină. Trăim necunoscuţi între necunoscuţi".

E greu să te cunoşti pe tine şi pe alţii poate şi din cauza că tu însuţi eşti mereu altul, iar ceilalţi se schimbă şi ei mereu. Intr'unfel am gândit în copilărie, altfel gândim acum; unele ne-au fost atunci strădaniile, altele ne sunt azi. Dar şi atunci şi azi, mereu am voit şi mereu ne străduim să ne depăşim. Omul nu se simte că e atât ceeace a fost şi ceeace a făcut, cât ceeace vrea să fie şi vrea să facă mâine. Şi uneori din uşuratecul de ieri, apare omul aşezat şi sârguincios de mâine.

Cum e cu inşii, la fel e şi cu neamurile: nu le putem cunoaşte fiinţa mulţumitor decât atunci când şi-au încheiat rosturile de pe pământ, dar poate nici atunci nu le cunoaştem deplin. De-ar fi fost supuse la alte încercări şi de-ar fi ajuns în alte împrejurări mai prielnice, poate ar fi urcat culmi mai înalte în lumină. Deaceea cei ce au văzut multe şi au auzit multe, nu se pripesc în judecata lor asupra oamenilor şi neamurilor.

In decursul istoriei, câte neamuri nu s'au înşelat în judecata lor chiar şi asupra vecinilor? Câte neamuri n'au socotit pe celealalte drept „barbare" (Grecii şi Romanii de ex.) pentru ca veacurile să le desminţească, ridicând pe „barbarii" din Galia, din Britania, din Germania pe înălţimile istoriei. Mai aproape de zilele noastre, avem exemplul nesocotirii oamenilor „de culoare". Ne putem închipui ce părere vor fi avut înaintaşii noştri despre populaţia africană, pe care albii au smuls-o din satele de pe coastă şi din jungle şi au dus-o în robie în America. După două sute şi ceva de ani, în urma războiului încheiat la 1865, negrii primiră însă dreptul la o viaţă mai omenească. Urmarea a fost că oamenii aceştia, care mai înainte nu avură altă bogăţie decât cântecele lor sfâşietor de melancolice, oamenii aceştia care nu aveau alte cunoştinţe decât acelea ale muncii trudnice pe glie, îndată după eliberare şi-au câştigat pământuri şi averi, s'au apucat de negoţ şi industrie, şi-au ridicat biserici şi şcoli, şi-au tipărit ziare şi reviste cu o literatură originală, dovedind astfel însuşiri pe care nu i le puteau bănui strămoşii noştri, care i-au văzut înghesuiţi în corăbiile cu pânză, ce-i duceau, ca pe o marfă vie, spre porturile americane.

Era o vreme când se spunea că voinţa tare şi spiritul de interprindere, unit cu interesul faţă

de problemele sociale, e caracteristica rasei albe. Mă întreb, ce a mai rămas din aceste păreri, după ce văzurăm înfăptuirile Japoniei.

Exemplul Japoniei şi mai ales cel al Rusiei din zilele noastre, e o dovadă că sufletul unui neam întreg se poate schimba în foarte scurtă vreme, dacă ajunge în împrejurări hotăritoare.

Se pare că prin astfel de împrejurări trece şi China şi că sufletul acestui neam se preface văzând cu ochii. Un neam – care formează a cincia parte din omenire – trece de câţiva ani, sub imboldul loviturilor primite – printr'o metamorfoză sufletească, adevărată revoluţie spirituală. Cei ce judecă ştirile despre războiul îndepărtat fără să ţină seamă de această schimbare sufletească, greşesc.

Greşesc toţi aceia care văd în Chinezii de azi tot nişte fiinţe încremenite în tradiţii milenare şi ceremonii, oameni lipsiţi de instinctul luptei, lipsiţi de sentimentul naţional şi al datoriei, aşa cum au fost descrişi de C. Stere, în romanul deportării sale din Siberia:

„Pe când se afla încă într'un sat pe lângă Nije-Udriasc, Răutu a avut prilejul să observe, la lucrările de terasament pentru viitorul transiberian, atitudini atât de caracteristice pentru reprezentanţii diferitelor rase, care erau angajaţi la aceste lucrări.

„Massa lucrătorilor o formau Chinezii – în cea mai mare parte oameni înalţi şi cari păreau robuşti. Cu toate acestea munca lor nu era spornică de loc.

„Japonezii, de cele mai multe ori oameni mici şi slabi, aproape pitici, erau în regulă generală întrebuinţaţi ca supraveghetori, contramaiştri, picheri.

„O scenă, care se grevă în memoria lui Răutu, îi dădu mult de gândit; şi mai târziu îi putu explica numeroasele evenimente din istoria Extremului Orient.

„Era o Sâmbătă, zi de socoteli şi de plăţi.

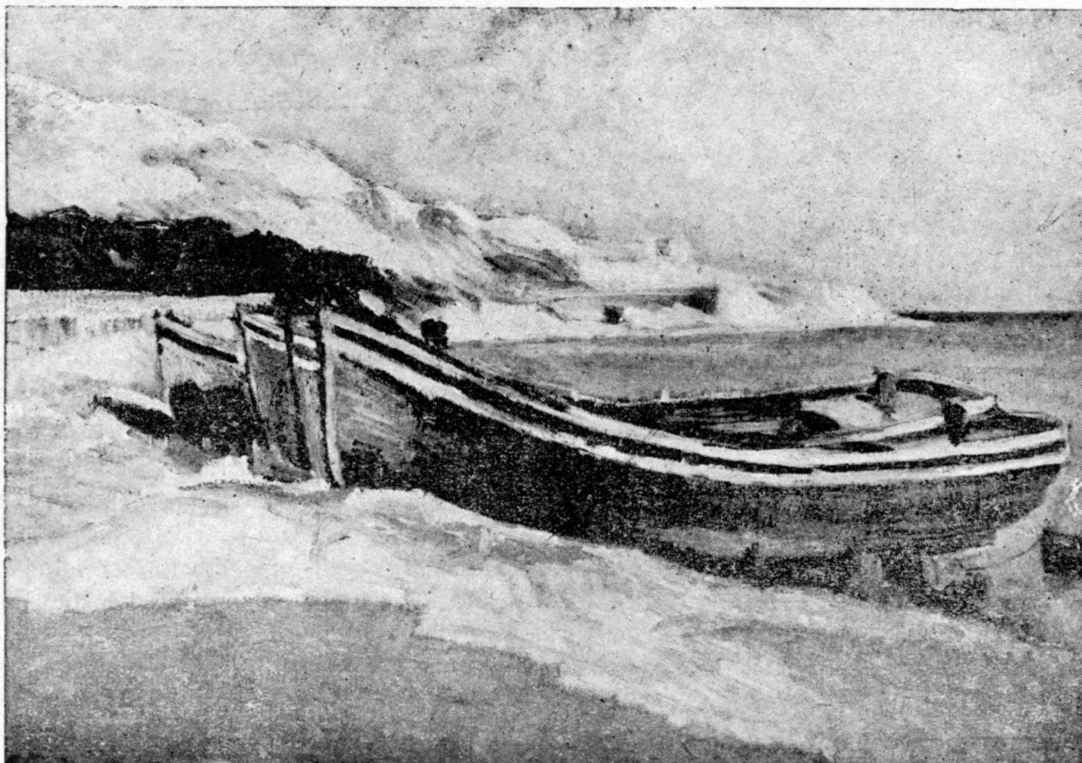
„Intre un grup de vre-o 30–40 de lucrători chinezi şi un supraveghetor japonez, se născu o discuţie, – fie pentru numărarea zilelor de lucru, fie pentru calculul salarului cuvenit.

„Japonezul gesticula mânios şi striga strident cât îl ţinea gura. Chinezii, nemişcaţi, parcă cântau tânguindu-se îndărătnic, în aceeaşi notă nazală.

„In sfârşit, japonezul se înfurie, sări în sus ca să poată ajunge până la obrazul namilei ce-i sta în faţă, şi-i plesni o palmă răsunătoare – odată, de două ori, de trei ori, apoi ca o veveriţă sălta spre o altă namilă, spre a treia, a patra....

„Şi deodată toată turma aceasta de namile chinezeşti porni în fugă năprasnică, ferindu-şi cu mânile obrazul de loviri; iar piticul japonez alerga ţipând după ei, sărind când în spatele unuia, când în al altuia.

Scena i-a dat lui Răutu mult de gândit, dar ca unul care a văzut multe se fereşte să-i judece

Ana Ursovici: Peisaj

pe Chinezi pripit, căci știa că „ceilalți oameni sunt, pentru oricare dintre noi, o taină închisă", deaceea el se mulțumi să-și pună întrebarea:

„Ce-i asta?

„Lipsă de resort sufletesc? Fire pacifică incapabilă de manifestări violente? Resemnarea în fața violenței și a exploatării?

„Cine poate ști?

„Trebue să simtă și ei vre-o nostalgie de ideal...".

„Cine poate ști?" se întreba C. Stere, prin gândul personajului său Răutu. Cât de îndreptățită e îndoiala aceasta, o dovedesc știrile aduse mai nou de ziare, din îndepărtata China.

Imaginea pacinicilor lungani în fugă, e imaginea Chinei celei vechi (care e însă pe cale să-și dea sufletul, în zilele tragice de acum), iar piticul de japonez, care dă lovituri când unei namile, când alteia, e aidoma poporului său, cu țara cea mică, ce lovește mereu neamuri cu țări uriașe.

Deosebirea între spiritul celor două neamuri a fost explicată prin istoria diferită a celor două țări. Spiritul japonez are de naș pe cavalerul feudal, conducător de oaste, stăpân pe administrație și proprietar al ogoarelor din ținut. El a întărit în Japonezi respectul față de superiori și sentimentul datoriei. China, de mai bine de 1500 de ani, nu mai cunoaște sistemul feudal, oamenii acestei țări trăind într'o relativă libertate, socotită de unii anarhică.

Presiunea disciplinei sociale asupra individului mai e și azi atât de mare în Japonia, încât conflictele dintre ins și mediul social se rezolvă tragic: insul trebue să treacă *dincolo* pe ascuțișul briciului (harakiri). Chinezul n'a cunoscut niciodată conflicte cu o notă atât de tragică, presiunea socială fiind în țara lui mult mai slabă, el a găsit totdeauna în lumea de *dincoace* o ieșire din impasul în care se găsea. Presiunea socială mai slabă din China se vădește și în aplicarea locuitorilor spre *compromisuri,* Chinezii ne ținând să salvaze decât *aparența* (de aici unele defecte ale administrației și armatei chineze).

Spiritul japonez, fiind făurit de o aspră disciplină socială, e închinat împăratului și zeilor, e străbătut de un puternic sentiment al *datoriei* față de comunitate și de un înfocat sentiment național. Chinezul nu cunoștea până acum în codul său moral, o normă superioară aceleia, care îi impunea datorii față de propria sa familie. De aci lipsa de ordine, de punctualitate și de cinste în îndeplinirea îndatoririlor, la *vechii funcționari și vechii soldați chinezi,* crescuți în spiritul moralei lumești a lui Confucius.

Japonezul apare în lumina istoriei disciplinat, fanatic, irațional. El crede nu numai în zei, ci și în cuvântul semenilor săi, până nu se convinge de contrarul.

Chinezul ne apare sceptic, empiric, raționalist. Lui îi place să meargă pe pământ tare, cu ochii țintă la fapte, căci se îndoește nu numai de ce e dincolo, dar și de bunăcredința semenilor săi, până nu se convinge de contrarul.

Cu toate că i-a lipsit credința în superiori și disciplina, China a rezistat tuturor năvălitorilor veniți din stepe, insule și veacuri. Ea n'a putut fi doborîtă de nici o putere străină. Intinderea fără sfârșit a țării, mulțimea fără număr a populației, lipsa de unitate și idependența dintre provincii, a făcut ca stăpânirea străină ce reușea să se inscăuneze într'o parte a țării să se peardă repede, înghițită de valurile oceanului chinez. Nu numai că

Raoul Șorbani: Flori

spiritul chinez n'a putut fi sufocat de cuceriri străine, ci tocmai dimpotrivă: în epocile ce au urmat acelor cuceriri, arta și civilizația chineză a înflorit mai bogat.

Se pare că năvălitorii din stepele din Miazănoapte, care au cotropit sate și cetăți, ucigând și arzând totul în cale, prinzând rădăcini în țară, au fost cuprinși și ei treptat-treptat, de vraja tradițiilor milenare, încât au sfârșit prin a-și aduce jertfă sângele lor proaspăt, vechiului spirit chinez, iar această ofrandă făcea să înflorească mai bogat vechea tulpină.

Așa a fost în trecut. In fața nu atât a cuceritorilor, cât a armelor automate de azi, China nu mai poate fi apărată de zidul vechilor tradiții. Intinderea nesfârșită a țării o împiedecă să se administreze, mulțimea populației îi îngreunează organizarea, lipsa de unitate între provincii îi slăbește tăria reacției față de loviturile străine, iar aplecarea spre compromis îi rărește rândurile. Impotriva naționalismului modern agresiv, vechile tradiții ceremonioase sunt neputincioase. Dar, pe cât se pare, o forță veche – minunatul empirism chinez – a ramas neatinsă. Grelele bombe japoneze par că nu fac decât să sfâșie tot mai mult vechile tradiții neputincioase: libertatea anarhică și lipsa de interes pentru trebile publice. Bubuiturile exploziilor par a trezi din somnul tradițiilor milenare până și pe țăranii Chinei centrale, făcându-i să înțeleagă însemnătatea interesului comun și a disciplinei. Sângele cel mult, vărsat pe pământul Chinei frământat de bombe, face să înflorească floarea empirismului chinez, care coace acum un fruct necunoscut pe acele meleaguri: naționalismul.

Lumea dela noi – uitând că „suntem noi toți o taină închisă" – deprinsă să judece faptele din Extremul Orient prin imaginea Chinei celei vechi, se aștepta să vadă China capitulând în fața piticilor care coborau mai anii trecuți, din Manciuria, înarmați cu tancuri și tunuri cu tragere rapidă. Ba chiar și guvernul japonez trăgea nădejde, în 1938, după ocuparea Nankingului, că rezistența Chinei celei noi va fi înfrântă și conducătorii ei vor primi condițiunile ce li se ofereau: Demobilizarea armatei chineze, numirea de consilieri și controlori japonezi în posturile politice și economice mai importante și colaborarea cu bancherii japonezi.

Guvernul Chinei noi a refuzat însă să trateze pacea cu Japonia, s'a retras mai în interior, la Hankau, continuând să organizeze cu tot mai multă hotărîre rezistența. Lupte crâncene urmară, noua capitală a fost cucerită, guvernul se retrase mai spre apus, China nu capitulă nici acum. Provincii întregi trecură sub controlul japonez, dar în dosul liniilor japoneze, începe să se organizeze rezistența partizanilor, iar guvernul, refugiat la Ciunking, pare tot mai îndârjit în hotărîrea lui de a duce lupta până la capăt. Dar ce ar putea face guvernul, dacă n'ar fi sprijinit de munca devotată și de jertfa adusă cu îndârjire de milioanele de supuși: soldați, țărani, tineri studenți și intelectuali?

Sute de fabrici din orașele de pe țărm au fost demontate și duse în interiorul țării, unde au fost puse din nou în funcțiune. „Mii de țărani au transportat piesele spre Apus, parte în căruțe, parte în roabe, parte în spate.

„Treisuteșaizeci de fabrici chineze au fost salvate în felul acesta de către muncitori. Până atunci fabricile însemnau pentru ei muncă fără răgaz pentru asigurarea unui traiu mizer, acum ele însemnează mai mult: viitorul Chinei, propriul lor viitor, pe care trebue să-l salveze de străinii ce voesc să le transforme țara în colonie.

„Tot muncitorii au salvat și o parte din șinile căilor ferate. Aflând despre apropierea japonezilor, în unele locuri multe mii de țărani s'au pus și au ridicat șinele de la calea ferată. Au pornit apoi cu ele, ducându-le în spate, spre apus, în această ciudată emigrare a popoarelor. In Apus iarăși le-au așezat, așa că în teritoriul liber Chinez azi calea ferată e mai lungă decât înainte, datorită faptelor acestor muncitori". (G. Bálint).

Sentimentul național care a întărit umerii muncitorilor, ca să poată duce povara șinelor, i-a făcut și pe țăranii chinezi în stare să deprindă meșteșugul armelor, meșteșug atât de mult disprețuit de părinții și strămoșii lor.

Și lupta ține acum de ani de zile. Instinctul războinic, amorțit în cele 400 milioane de chinezi, se desmorțește. Numai așa se poate înțelege rezistența crescândă ce o întâmpină Japonezii în unele regiuni ale Chinei și tot așa s'ar putea lămuri știrea adusă de ziare, că ofițerii englezi din Burma folosesc acum bucuros soldați chinezi în primele linii, căci „aceștia s'au dovedit luptători buni, în lupta corp la corp".

Folosirea chinezilor în primele linii, nu se va datori, poate, numai lăudatului lor spirit războinic. Totuși e de netăgăduit că o prăpastie se adâncește pe de o parte între ființa Chinezilor, descriși de obiectivul romancier român, a Chinezilor vechi, lipsiți de simțul datoriei și al sentimentului național și, pe de altă parte, între fiii Chinei noi, care își rup carnea de pe umeri, purtând sute de kilometri șinele căilor ferate și roțile fabricilor sau

sângerează luptând la răsărit de Bramaputra şi pun stavilă de îndârjire şi foc împotriva adversarului năvălitor, înarmat cu avioanele, tancurile şi tunurile cele mai moderne.

Până acum istoria n'a prea ţinut seamă de pacinicii Chinezi. Se prea poate însă că va trebui să se intereseze de ei mai mult de acum încolo, căci armatele unui popor de 400 milioane de oameni se îndârjesc tot mai mult şi bat cu patul puştii în porţile istoriei...

Dacă am avea cheia sufletului chinez şi a neamurilor înconjurătoare, am putea prevedea, cu oarecare aproximaţie, multe din faptele ce vor urma. Dar cine se poate lăuda — pe bună dreptate — că pentru el fiinţa cea mai adâncă a neamurilor nu mai e o taină?

EPIGRAME

de TEODOR CICEU

UNOR LĂUDĂROŞI

Azi o știe fiecare,
Lauda-i reclama voastră:
Lipsă de reclamă are
Numai marfa cea mai proastă.

UNOR POEŢI CU MAI MULTE PSEUDONIME

Voi ascundeți adevărul,
Totuși, lumea-l va afla:
Lupu-și schimbă părul,
Dar năravul ba.

UNUI POET CARE M'A GĂSIT EPIGRAMIST

Că m'ai găsit epigramist,
Ţi-o spun de-adreptul că regret;
Și sunt, te-asigur, și mai trist,
Că eu nu te-am găsit poet.

UNUI DENTIST RĂU DE GURĂ

La toți el le repară dinții,
Cu dragoste și cu căldură;
Numai el, văzu-l-ar sfinții,
S'a stricat de tot la gură.

SECERIŞ

de TEODOR CICEU

Ţarina-i covor de aur
Așternut pe 'ntinse văi,
Soarele ca un balaur
Umple cerul de văpăi,

Holdele cu spice coapte
Legănându-se de vânt,
Glasul Domnului în șoapte
Il coboară pe pământ.

Cum aleargă lucrătorii
Printre holde 'n jos și 'n sus,
Parcă vin secerătorii
Cu Stăpânul lor Iisus.

Pe hotar cu veselie
Cântă fete și flăcăi
Și grăbesc cu hărnicie
Să-și adune pita 'n clăi.

In poiană numai floare,
Sturzul s'a pornit la șuier,
Sus pe dealul plin de soare
Ciobănaș doinește 'n fluer.

CRONICA PLASTICĂ

de GH. I. OAGĂ

Duminecă 31 Ianuarie s'a deschis în subsolul Căminului muncitorilor metalurgişti din Kolozsvár-Cluj, a doua expoziție colectivă a pictorilor români din Transilvania de Nord.

La grupul celor patru din anul trecut: *P. Abrudan, E. Cornea, T. Harșia* și *R. Șorban* s'au mai alăturat *V. Constantinescu, Augusta David-Jurca, Dionisie Aurel Pop* şi *Ana Ursoviciu*.

Această expoziție a fost o admirabilă manifestare a plasticei româneşti de aici, oferind în acelaş timp şi publicului o oază de rară şi pură desfătare şi prilejul unei mai deaproape cunoaşteri şi preţuiri a pictorilor români din Transilvania de Nord.

Că acest întreit scop a fost deplin atins o dovedeşte întâi faptul că expoziţia s'a deschis prin participarea celor doi arhierei ai bisericilor româneşti, *P. S. Sa D. D. Episcop Iuliu Hossu*, şi *P. S. Sa D. D. Episcop Nicolae Colan* a Dlui Consul general Grigorie Bilciurescu şi a unui numeros public nu numai din loc, ci din toate oraşele provinciei.

Apoi, din cele 110 lucrări expuse s'a vândut un număr neobicinuit de mare. Şi în al treilea rând, timp de 15 zile cât a stat deschisă expoziţia s'au perindat prin fața lucrărilor, fără încetare, sute şi sute de vizitatori.

La această cointeresare a publicului românesc faţă de creaţiile plasticei desigur a contribuit şi Colecţia Artiştilor români, prin cele câteva caiete scoase cu multă jertfă de Dl. *Prof. Dr. Emil Hațieganu* şi îngrijite de *R. Șorban*. Aceşte caiete, pe lângă difuzarea lucrărilor plastice în masele publicului au pus început bun unei şcoli de educaţie a gestului pentru artă, ceace constitue o preţioasă contribuţie la creşterea şi manifestarea sufletului românesc de aici.

Petre Abrudan ne-a adus în expoziţia anului acestuia, pe lângă acuarelele în polifonii de culori stranii, o admirabilă sculptură în lemn: *Cap de țăran* şi o serie de compoziţii care prin eposul lor sunt „revelări de mister".

Poate mai puţin au reţinut atenţia *naturile moarte*, lucrări, după opinia unora, cele mai izbutite, în care Abrudan nu a stilizat numai, ci a realizat *un stil de artă personală*.

Emil Cornea s'a prezentat fără surprize, egal cu sine. Migălos şi atent faţă de detaliul plastic, împletind „ştiinţa" cu creaţia cumpănită şi cristalizată. Cele câteva peisagii urbane le-a transpus în pictură. Exactitate de desen. Planuri arhitecturale. Pictura lui Cornea este studiu amănunţit de compoziţie şi culoare. Nimic excesiv. Culoarea aparţine obiectului şi nu retinei pictorului ca în acuarelele lui Abrudan sau în instantaneele lui Şorban.

Cornea în peisagiile expuse sugerează realitatea aproape pipăibilă. Stând în faţa peisagiului *Iarna* şi văzând brăduleţii atât de încărcaţi de zăpadă încât sunt gata să fie culcaţi la pământ, întinzi mâna ca să scuturi zăpada şi să slobozeşti cetina crudă de sub povara rece. Cu această lucrare şi cu alte două peisagii, *Vara* şi *Toamna*, Cornea, se pare, începe o nouă etapă.

Ochiul vizitatorului e reţinut şi de Portretul de sub Nr. 57.

Victor Constantinescu, cu minunatele sale *Veduta* a format cristale de mozaic în ansamblul expoziţiei. Sensibilitatea delicată a artistului a filtrat tot pitorescul colţurilor de ţară pe unde a umblat. Cu minuscul vârf de penel înmuiat în verde tainic, ce-şi avântă ritmul alături de galben de topaz, închegându-se într'o melodie uşoară şi sinceră între cărămiziu şi portocaliu a realizat lucruri rare în arta acuarelei.

Teodor Harșia. Dela expoziţia trecută a făcut foarte izbutite eforturi. A început să se îndepărteze de peisagiul cu orizont jos, rămas pe tărâm monocromic, pământiu. Pe cerul peisagiilor proaspete apar fulguiri de nouraşi, iar jos îndrăzneală policromică. Lucrarea cea mai izbutită pare a fi *Capul de copil*.

Raoul Șorban ca şi în trecut şi în lucrările mari cu care s'a prezentat anul acesta vădeşte aceiaşi intenţie cerebrală din care izvoreşte pictura sa.

Nu confundăm libertatea dusă până la neglijenţă cu sinceritatea, dar pe bună dreptate s'a spus că numai în schiţă poţi rămânea sincer până la sfârşit. Şorban e instantaneist. Şi se pare că în pictură cel mai bun lucru e să rămâi cu cât ai putut prinde cu sufletul înfierbântat de tensiunea creaţiei din ceasul acela. Atât e al tău şi atât împrumuţi suflet pânzei. Aşa cum sunt lucrările dlui Şorban rămân ţâşniri dintr'un vis ce se suprapune lumii reale.

Culorile tari din florile sale, galbenul, albastrul, roşul etc. ne amintesc cromatica iconografiei de pe sticlă dela Nicula.

Arta lui Şorban pare a crea toate coor-

donatele unei arte ce pășește pe făgaș major.

Dionisie Aurel Pop ne aduce în coloritul brumăriu, cețos, dar odihnitor pentru ochiu și inimă, lucrări împlinite. De o deosebită frumuseță este lucrarea: *Someșul în ceață*. *Cădelnițele vechi* ne duc cu gândul la ale lui Stahl.

Doamnele *Augusta David-Jurca* și *Ana Ursoviciu,* deși au participat cu lucrări mai vechi ne dau convingerea că sunt în favorizata situație de a ne oferi lucrări de reală valoare artistică.

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Georgescu-Delafras: Omul de mâine. Roman 1942.

Mărturisesc sincer, că de mult timp n'am mai citit în literatura noastră cu atâta plăcere o asemenea carte, ca aceasta. Și ceeace îndreptățește această mărturisire nu e numai punctul de vedere strict literar, ci în egală măsură și cel etic. Intr'o vreme când apostolatul artistic numără destul de puțini reprezentanți veritabili în templul literelor, când atâția purtători de condei sunt obsedați de eterna temă a unui sensualism vulgar, d. Georgescu își poartă făclia artei cu o modestie impresionantă spre alte tărâmuri, conducându-se după alte principii. Aceasta însă nu înseamnă că nu abordează și d-sa tema iubirii, ba chiar și a iubirii vinovate atât prenupțiale, cât și extraconjugale. Dar în timp ce alții înfățișează cu o voluptate diabolică goliciunea și ticăloșia eroilor și eroinelor lor, speculând și exploatând până la maximum minele de slăbiciuni omenești, d-sa le tratează doar tangențial, urmărind prin aceasta numai caracterizarea personagiilor și nici decum vre-un alt efect.

Cu excepția unei scene la mare, acțiunea se petrece în cetatea lui Bucur, în anul dela nașterea Domnului 1929. Eroul principal al romanului este tinărul Florin Micescu, rămas la 16 ani orfan de tată. Ducând-o greu dimpreună cu mama sa din mica pensie, încă de pe când era student a căutat să ușureze sarcinile familiare, meditând în particular elevi. După luarea licenței în litere și-a făcut stagiul militar, apoi a obținut un post în minister, unde era foarte apreciat. Tocmai când se anunțau zile mai bune, are durerea să-și piardă și mama, care a murit deplin împăcată – că fiul ei și-a făcut un rost în lume.

Rămas singur pe lume în furnicarul capitalei, viața de oraș mare nu-l atrege de loc. Tot timpul liber și-l petrece acasă, citind și scriind, spre marea nedumerire a gazdei sale, mama Cristina, confidenta lui, care-și și manifestă această nedumerire spunându-i într'o bună zi: „Apăi nu știu ce-o mai fi și cu dumneata, că prea citești și prea scrii mult. Flăcăii de seama dumitale nu stau mereu acasă, încremeniți pe scaun. Mai ies și ei la plimbare ...se mai distrează... de, ca băieții... Dar dumneata, numai la slujbă și'napoi, iar acasă numai cu nasu'n cărți și'n hârtii. Cum de nu ți s'o fi urând, maică?"

In acest chip prezentat, tinătorul Florin nu se desminte de fel în decursul întregii acțiuni. In oricât de schimbate împrejurări ajunge, el rămâne acelaș muncitor serios, care-și urmărește cu tenacitate idealul vieții sale, să devină scriitor, un semănător de gânduri frumoase, un îndrumător de

Petre Abrudan: Fetiță

mulțime, un luptător pentru bine și adevăr. Retras în singurătatea camerei sale, ne'nțeles de mama Cristina, a conceput planului unui mare roman care să poarte sugestivul titlu: „Omul de mâine". Fără să fie un vanitos, modestia fiindu-i tocmai dimpotrivă una din esențialele calități, înainte de publicarea romanului ține să se facă însă cunoscut prin câteva nuvele. In acest scop își ofere colaborarea la o revistă literară, al cărei director îl anunță că prima nuvelă trimisă va și apare în numărul cel mai apropiat.

Această veste atât de îmbucurătoare pentru un începător îl face să cugete mai stăruitor decât altădată asupra întemeierii unei familii, pe care întrevede posibilitatea s'o poată întreține onorabil din salar și din ce va mai câștiga cu scrisul. Idealul lui în această privință e să aibă alături o soție bună, drăgălașă, înțelegătoare, voioasă, comunicativă, care să-l urmărească și să-l încurajeze în truda lui de mântuitor al condeiului, însemnând o completare a firii lui gânditoare. Dar realizarea acestei dorinți o amână pentru mai târziu, când speră să-și afle tovarășa visată, pe care încă n'a descoperit-o printre cunoscutele sale, deși ea se află acolo, în persoana absolventei de liceu Constanța Grigorescu, sora celui mai bun prieten al său, Sandu, care așteaptă să facă el primul pas. Florin însă, cu toate că-i recunoaște alesele calități, nu se simte atras spre ea, găsind-o prea rezervată și astfel lipsită tocmai de acel ceva de esență pur feminină, care ar putea s'o facă plăcută. Și cum la rândul său și el e rezervat, dacă nu chiar timid și astfel nu 'ndrăznește să răscolească sentimentele femeilor, așteaptă să fie el cucerit de o femee, pe care hazardul i-o scoate 'n cale încă în aceeaș seară.

Mergând să serbeze onomastica lui Sandu, în familia acestuia face cunoștință cu încântătoarea Silvia Petreanu, o fostă colegă de școală și cea mai bună prietenă a Constanței, deși erau două firi diametral opuse. Intâlnind-o întâmplător după o despărțire de doi ani, Constanța o invită la serbarea lor familiară, fără să știe că Silva în acest interval s'a emancipat, devenind o fată de moda nouă, pentru care viața nu mai păstrează nici un secret. Acest drăcșor era tocmai în căutarea unui soț, fiind plictisită și decepționată de pe urma adoratorilor nestatornici.

Datorită acestui neprevăzut concurs de împrejurări, soartea-i aduce față'nfață pe rezervatul Florin și pe flușturatica Silvie, care numai decât concepe planul de a-l cuceri. Ceeace o 'ndeamnă însă la aceasta nu e o afecțiune sinceră, ci ambiția de a deveni soția unui romancier, ale cărui venituri îi vor permite satisfacerea dorințelor ei vanitoase. Făcându-și la repezeală această socoteală, manevrează cu atâta măestrie, încât îi apare drept prototipul soției ideale. Fermecat de frumusețea și cucerit de îndrăzneala fetei, Florin a doua zi îi și cere mâna, iar peste câteva săptămâni se căsătoresc, spre uimirea tuturor cunoscuților, dar mai cu seamă a Constanței, care-i păstrează cu toate acestea și pe mai departe acelaș devotament discret.

Dar abia se retrag nuntașii, și Florin și înregistrează o primă și cumplită desamăgire. In fața ireparabilului însă se resemnează, imputându-și numai c'a fost prea grăbit și astfel nu s'a interesat de antecedențele vieții soției sale. Zilele următoare, începând chiar cu voiajul de nuntă dela Sinaia, îl fac să descopere și alte cusururi și chiar vicii la soția sa, o fire autoritară, stăpânită de snobism, grandomanie, risipă și o sete nebună după amuzamente, între cari un loc de frunte îl ocupă jocul de cărți, în tovărășia unor cucoane la fel de viciate. In loc să caute să-l înțeleagă și să se apropie de el și sufletește, încurajându-l și inspirându-l, ea tocmai dimpotrivă se'nstreinează tot mai mult, rămânând cu desăvârșire streină de toate frământările și preocupările lui. Din întreaga lui activitate literară pe ea n'o interesează nimic. Nu și-a luat nici măcar osteneala să-i citească cele câteva nuvele apărute. Pe ea o preocupă un singur lucru: când va apare romanul, ceeace după mentalitatea ei înseamnă: când va ajunge să dispună de bani.

Florin observă, ce e drept, prăpastia, dar o interpretează greșit, atribuind-o unui simplu capriciu trecător. De aceea depune toate eforturile s'o transforme conform vederilor sale. Toate sforțările lui rămân însă zadarnice în fața declarației ei că nu admite nici un fel de observațiune, întrucât nu s'a căsătorit ca să-și piardă orice libertate. Așa că despre o îndreptare nu poate fi vorba. Dimpotrivă, citește cărți frivole, frecventează întruniri pocheriste, colindă magazinele, cheltuește în mod risipitor salarul soțului, venitul unui apartament închiriat, precum și unasutămii primită drept zestre dela tatăl ei, maiorul Petreanu, un om de treabă. Ba dă uitării chiar și jurământul din fața altarului, la început din pură cochetărie, apoi din nevoia de a-și echilibra bugetul, împrumutându-se – vorba vine – la fostul ei adorator, ziaristul Vespasian.

In chipul acesta sunt date toate elementele, ca menajul lui Florin numai fericit să nu se poată numi. Deși vede progresiva înstreinare a Silviei, el tot mai speră în îndreptarea ei. Ca s'o facă fe-

ricită, îi pune bani la dispoziţie. Ce nu face bietul om? Incearcă să trimită articole la ziarele cari plătesc pe colaboratori. Dar curând renunţă la acest sistem, deoarece i se mutilează ideile, din consideraţiuni meschine faţă de politiciani. Prevenit de Silvia şi Vespasian că romanul lui nu va avea succes din cauza subiectului prea serios, scrie un altul – „Femeea de azi“, mai pe placul publicului cititor. Cu acesta are însă ghinionul că nu află editor.

In faţa acestei stări de lucruri, Silvia, care se vede desamăgită în cele mai esenţiale aşteptări ale ei, la îndemnul amantului Vespasian, în tovărăşia căruia a petrecut o lună plăcută la mare, se decide să curme această situaţie devenită insuportabilă pentru ea. Fără să stea mult pe gânduri, îi şi comunică hotărîrea ei, dar într'o formă puţin civilizată, care seamănă mai curând o izgonire. Inţelegând c'ar fi zadarnic să'ncerce o schimbare a hotărîrii ei, Florin se mută din nou la mama Cristina, caru prevăzuse acest desnodământ. Reflectând asupra situaţiei sale, Florin încă nu-şi poate da seama dacă e cazul să fie trist, pentrucă speranţele lui de a o îndrepta s'au spulberat, ori să fie vesel, că menajul nefericit i s'a sfârşit? Reamintindu-şi însă cele întâmplate, ajunge la constatarea că Dumnezeu a rezolvat bine lucrurile. De acum fiecare va merge pe drumul său. Silvia alături de Vespasian, iar el îşi va face un alt cămin, mai potrivit decât cel de până acum, ducând într'ânsul pe aceea, despre care s'a convins că e cea mai indicată să-l facă fericit. Această fiinţă e Constanţa, care graţie simţului intuitiv aşa de desvoltat la femei, mai ales la cele iubitoare, a fost singura care i-a înţeles tragedia căsniciei. Abia acum, când se simte liber şi vede clar, îşi dă Florin seama de comorile nepreţuite ale acestui suflet ales, care acceptă să-i devină soţie.

Până la îndeplinirea formalităţilor de divorţ, Florin îşi termină romanul, care iese de sub teasc tocmai de sărbătorile Crăciunului, înregistrând un succes formidabil. Cu excepţia presei jidovite şi a celor din solda ei, întreaga critică s'a pronunţat în termenii cei mai elogioşi despre el. Condus de invidie şi idei preconcepute, ziaristul Vespesian, căsătorit între timp cu Silvia, se pregăteşte să-l „scuture“. Dar dupăce l-a citit, şi-a schimbat părerile ce avea despre talentul lui Florin. Citindu-l şi recitindu-l şi Silvia, ea abia acum a pătruns în lumea gândurilor lui, pe cari nu le-a mai găsit simple utopii, ci idei în întregime realizabile. Şi, lucru curios, ceeace n'a putut realiza Florin din apropiere şi stând în contact direct cu ea, a realizat acum dela distanţă. Convingându-se de goliciunea vieţii de până atunci, o transformare radicală s'a produs în întreg felul ei de a fi şi gândi, în sensul ideilor şi principiilor sănătoase descoperite în roman. Incepând să vadă, judeca lumea sub impresia celor descoperite în roman, a renunţat la distracţiile ei vinovate, a acceptat să devină mamă, s'a căit de purtarea lipsită de respect faţă de bunul ei tată, care aflând de această schimbare, s'a grăbit s'o cerceteze.

Despre această transformare a aflat şi Florin. Dar neştiind cărei cauze s'o atribue, a rămas oarecum intrigat de faptul cum de a reuşit Vespasian s'o schimbe în abia câteva luni, câtă vreme el n'a reuşit în aproape un an de convieţuire? Ca să afle deslegarea acestei enigme, ar fi dorit să aibă o explicaţie cu Silvia, care acum avea cu totul alte cencepţii despre fostul ei soţ. Ca mijlocitor se oferă maiorul Petreanu, care continuă să ţină foarte mult la Florin, dar acum nu ca ginere, ci ca scriitor, cu ale cărui păreri avansate totdeauna a fost de acord. Prin această intervenţie cele două familii se regăsesc, între ele stabilindu-se legături de prienie sinceră, bazată pe înţelegere şi stimă reciprocă, formând primul nucleu al societăţii compuse din oamenii de mâine, cari trebue să fie superiori în primul rând din punct de vedere moral, ceeace va avea drept consecinţă şi o superioritate de ordin fizic şi intelectual. Iar pentruca fericirea lui Florin să-şi atingă culmea, îi este dat să audă că refractara Silvia s'a schimbat nu datorită vre-unui sistem întrebuinţat de Vespasian, ci numai prin repetata lectură a romanului „Omul de mâine“, care 'n chipul acesta a şi început să dea roade îmbucurătoare, îndreptăţind pe autor să întrevadă ivirea supraomului preconizat de dânsul.

Oricât de amplă ar fi expunerea acţiunii acestui bun roman, ea rămâne tot numai o palidă imagine a originalului, plin de o serie de aforisme judicioase referitoare la toate problemele sociale la ordinea zilei înainte de aceasta cu un deceniu.

Sobru în expunere, d. Georgescu-Delafras nu se pierde în analize migăloase cari îngreunează lectura, ci-şi caracterizează eroii prin acţiune, ceeace denotă o profundă cunoaştere a sufletului omenesc, îndeosebi a celui feminin, acţionat de atâtea resorturi tainice. Eroii săi nu sunt fiinţe ireale, ci oameni în cea mai pură accepţiune a cuvântului.

Stilul simplu, lipsit de artificii, în care e scrisă cartea, face lectura ei uşoară şi plăcută.

EMIL NICOLESCU

P. S. S. Ioan Suciu: ALMANAHUL TINERETULUI ROMÂN. 1943. Tip. „Grafica" Nagyvárad. Pag. 110.

Intârzierea cu care ne-a venit „Almanahul Tineretului Român" pe 1943, întocmit de către P. S. S. Episcopul auxiliar greco-catolic Ioan Suciu dela Nagyvárad-Oradea, este pe deantregul recompensată prin ținuta excelentă în care ni se prezintă acest Almanah.

Tânărul episcop dela Nagyvára-Oradea e neabătut dela drumul pe care știam că-l bătătorește de ani de zile: drumul eroismului creștin în lupta pentru dobândirea Impărăției lui Dumnezeu. Pe acest drum și la această luptă este chemat în special tineretul. De aceea și Almanahul de față nu-i decât o sugestivă și stăruitoare invitație făcută acestui tineret, pentru a lua parte la înaltul program de viață eroică.

In cele 110 pagini ale sale, pe lângă partea calendaristică, Almanahul cuprinde o bogată, variată și aleasă hrană sufletească penru tineret. El poate fi citit însă cu acelaș real folos de oricine.

Intr'o perfectă armonie cu fondul stau numeroasele ilustrațiuni bine alese, cari pe lângă că ne prezintă o viguroasă tinerețǎ creștină, aduc pe alocurea și o icoană a specificului nostru etnografic de aici. Incepând cu coperta, ele împrumută Almanahului o notă de distincție.

Trecând peste unele exagerări izvorite desigur dintr'o prea accentuată râvnă confesională a unora dintre colaboratori, Almanahul dela Nagyvárad-Oradea îmbie tineretului un material de bună zidire sufletească. S. Ț.

INSEMNĂRI

† MIHAIL DRAGOMIRESCU. Intârzierea cu care ne-a sosit știrea despre moartea profesorului universitar Mihail Dragomirescu nu ne-a micșorat durerea pentru această mare pierdere a literelor românești. Durerea aceasta o stârnește deopotrivă profesorul și omul care a fost ilustrul adormit întru Domnul.

Crescut în celebra școală a lui Titu Maiorescu, regretatul profesor de literatură românească al Universității din București a izbutit să-și zidească un sistem personal de estetică literară. Sistemul era bazat pe idealismul psihologic german, dar elaborarea lui structurală și terminologia aplicată la judecarea unei opere literare era rezultatul remarcabilului efort personal și al ingeniosității lui Mihail Dragomirescu.

Silințele lui încununate de izbândă sunt cu atât mai vrednice de cinstire, cu cât ele s'au desfășurat într'o vreme când la noi sentințele criticei literare se rosteau mai mult după criteriile unui impresionism prea slobod.

Ca orice sistem raționalist, sistemul esteticei literare a lui Mihail Dragomirescu este greoiu – și impunătorul arbore genealogic al terminologiei tripartite pe care o pune la bătaie în frontul luptei pentru stabilirea valorii și clasificarea operelor literare n'a putut cuceri decât în parte aderența ucenicilor profesorului. Dar ce n'a fost în stare să facă sistemul profesorului, a izbutit pasiunea lui pentru literatură și dragostea lui pentru tineretul universitar care-i cerceta cursul.

I-am fost student în anii cari au urmat îndată după primul războiu mondial. Și pot constata din proprie experiență, că la Facultatea de litere din capitala României, afară de cursurile regretaților profesori Vasile Pârvan și Nicolae Iorga, nici un curs nu izbutia să adune mai mult tineret însetat de știință decât aduna cursul de literatură română al lui M. Dragomirescu.

Cât despre ședințele de seminar ale acestui curs, ele erau cu adevărat un laborator în care ucenicii se deprindeau cu tehnica înțelegerii și prețuirii operelor literare. Atmosfera acestor ședințe era din cale afară de familiară. Fiecare student își putea spune părerile. Discuțiile erau dirijate de M. Dragomirescu mai mult cu bunătatea părintelui decât cu țepeneala autoritară a profesorului.

După cum am mai spus, chiar dacă ucenicii nu se împăcau totdeauna cu rigiditatea criteriilor esteticei dragomiresciene și cu terminologia ei aspră, meșteșugită, ei rămâneau totdeauna cu impresia că doctrinarul dela catedră era dublat de un pasionat iubitor al frumosului artistic. Și de iubirea aceasta se molipseau și ei.

Pentru opera sa științifică, profesorul Mihail Dragomirescu a fost ales în anul 1938 membru de onoare al Academiei Române.

D. P.

PĂRINTELE ION AGÂRBICEANU a împlinit de curând șaizeci de ani și a fost sărbătorit de scriitorii români, de presă și de întreaga obștea românească, mai ales din Ardeal. Vârsta însă a fost numai un prilej de sărbătorire. Pricina adevărată pentru care Părintele I. Agârbiceanu s'a învred-

nicit în toamna trecută de obştească şi sărbătorească cinstire, este bogata şi atât de preţioasa activitate literară pe care a desfăşurat-o P. C. Sa de patru decenii încoace, fără întrerupere.

Opera literară a Părintelui Agârbiceanu e alcătuită din câteva zeci de broşuri şi volume de schiţe, nuvele şi romane, în majoritatea cărora ni se înfăţişează viaţa ardelenească – în deosebi dela ţară – în tot ce are ea mai autentic şi mai semnificativ.

Stilul lui e simplu şi firesc. Nici o frază căutată, nicio expresie silită nu izbeşte pe cititor. Graiul Părintelui Ion Agârbiceanu e aşezat ca şi gândurile lui totdeauna învăluite în duhul creştinesc, atât de potrivit unui scriitor care e preot. Şi părintele I. Agârbiceanu niciodată nu uită, în scrisul şi viaţa sa, că e preot.

Unii i-au şi găsit, din pricina aceasta, meteahna că e „moralist". De fapt nu e decât o aparenţă. Părintele Agârbiceanu nu dăscăleşte pe nimeni, dea dreptul, în cuprinzătoarea sa operă literară. Ci are numai o anumită concepţie despre viaţă, concepţie care-şi are temeliile sale in Evanghelia Domnului şi în simpla *omenie* românească. Ea se vădeşte în orice zămislire literară a autorului, dar în chip spontan, fără calculele moralistului de profesie.

Părintele Agârbiceanu este una dintre cele mai reprezentative figuri ale scrisului ardelenesc. Deaceea obştia românească l-a sărbătorit după cuviinţă, bucurându-se că la vârsta de şaizeci de ani marele prozator e încă în plină vigoare trupească şi în plină activitate scriitoricească.

D. P.

CONTRA MODERNISMELOR. In numărul său din 12 Febr. a. c. *Tribuna Ardealului* – publică un articol dintre cele mai juste cu privire la lirica noastră contimporană.

Arătând raportul firesc care trebue să existe între literatură şi frământările sufletului naţiei din care ea se zămisleşte, autorul constată – nu fără o vădită tristeţe – că cei mai mulţi poeţi din impunătoarea falangă „modernistă" nesocotesc motivele de inspiraţie etnică, iar în ceeace priveşte cinstirea canoanelor graiului poetic românesc, ei se dovedesc a fi deadreptul anarhici. De aceea – spune autorul articolului „Contra modernismului" – „citesc de multeori poezii, prin reviste, ziare sau volume. De cele mai multeori nu ajung să le termin... căci arareori descoperi o bună compoziţie stră-

O. Baditz: Copilaş

bătută de o idee bine condusă, de-un sentiment clar, de-o eleganţă şi fineţe care să captiveze. Majoritatea sunt goale, confuze, forţate şi neînţelese. Când ai terminat lectura lor, vezi că n'ai rămas cu nimic".

Şi – după o serie de alte consideraţii critice – autorul continuă: „O concepţie periculoasă a năpădit artistul, mai ales pe cel minor. Aceea că arta poate fi capriciul oricărei sensaţii personale, nedefinite şi obscure, emanaţia unor stări bolnăvicioase... în care clasicul şi linia armonioasă n'are ce căuta. Arta e ceeace reproduce o imaginaţie haotică într'un moment de confuzie, ceeace nu poate fi înţeles decât cu simţurile, cu periferiile gândirii. Ceva decadent şi morbid zace în acest modernism neserios, încâlcit şi sterp.

Ceeace se impune, e întoarcerea la izvoarele româneşti. Să se scrie în limbă românească... aşa cum a scris Eminescu, Coşbuc sau Vlahuţă, sau cum scriu în proză d. Rebreanu sau d. Brătescu-Voineşti".

După cum vedeţi, autorul ajunge exact la aceleaşi juste concluzii, la care a ajuns anul trecut colaboratorul nostru Dinu Pajură în articolul său „Despre poezia trăsnită".

R. D.

„CUVINTE CĂTRE PREOŢI".

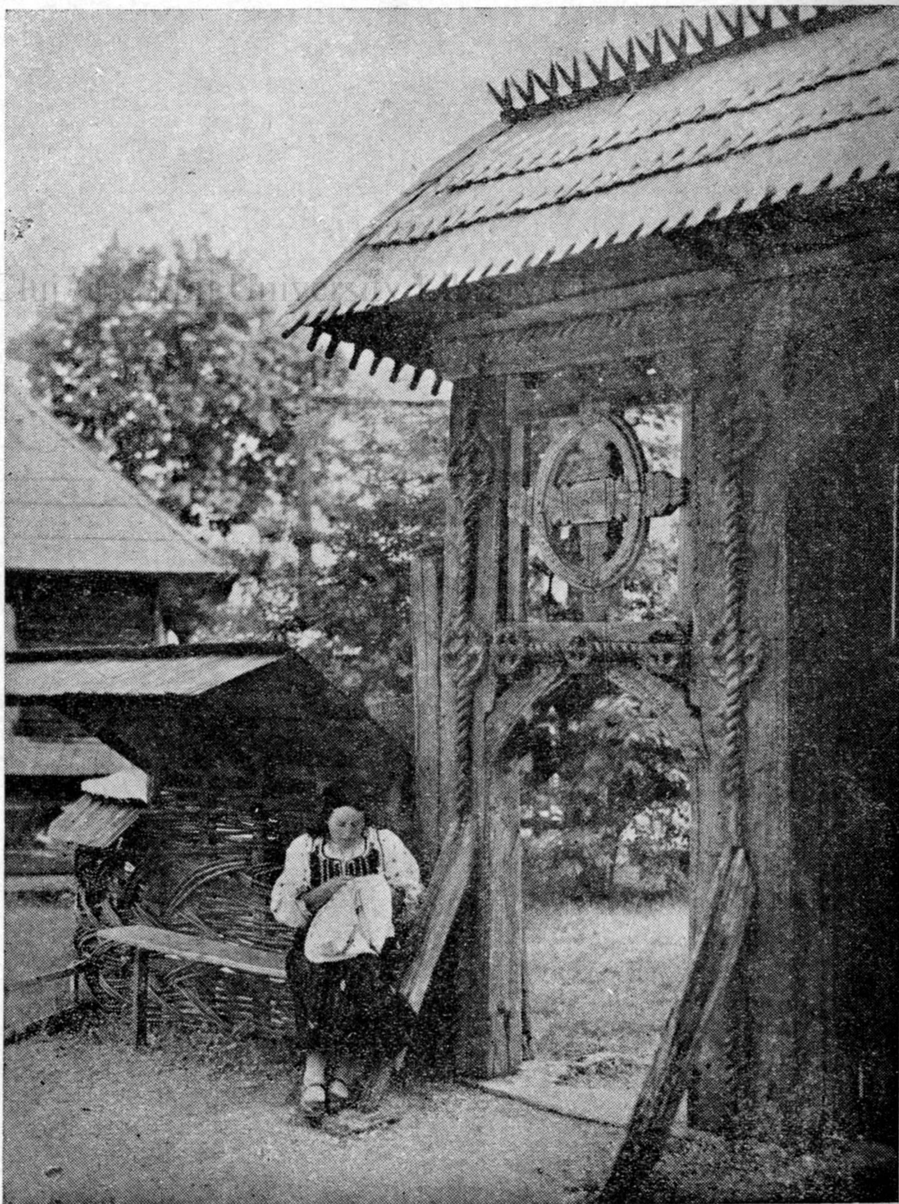
In luminosul articol pe care l-a publicat în ultimul număr al revistei noastre despre Prot. Ion Goron – scriitorul, Părintele Flore Mureşanu sublinia cu toată dreptatea bogăţia de idei frumoase care sălăşlueşte în seria de articole scrise de regretatul sfetnic episcopesc în anii 1929 şi 1930 şi publicate în fostul organ eparhial „Renaşterea" despre misiunea preoţească.

In adevăr aceste articole pe cari învăţatul şi totuşi atât de smeritul Ion Goron le intitula simplu „Cuvinte către preoţi" cuprind gânduri de o profundă înţelepciune îmbrăcate în haina unui graiu seducător de limpede.

Problemele pastorale înfăţişate de Părintele Goron cu incontestabila competenţă a preotului înarmat cu ştiinţa cărţilor şi cu experienţa vieţii deopotrivă – n'au pierdut nimic din actualitatea lor de-acum zece ani. Deaceea „Cuvintele către preoţi" risipite prin organul eparhial „Renaşterea" din anii 1929 şi 1930 trebue să fie ascultate şi cinstite de slujitorii altarelor noastre strămoşeşti cu aceeaşi sfântă grijă cu care ele au fost scrise.

Pentru a le da putinţa unei nouă propoveduiri – Episcopia noastră va aduna „Cuvintele către preoţi" într'un volum, care – dacă va vrea şi bunul Dumnezeu – va îmbogăţi seria *Cărţilor Vieţii* încă în vara acestui an.

R. D.

Poartă mármaros-maramureşană

CĂRȚILE VIEȚII

COLECȚIE ÎNGRIJITĂ DE P. S. SA EPISCOPUL NICOLAE

Au apărut până acum următoarele volume:

1. G. M. Ivanov: RODURI DIN CÂMPUL EVANGHELIEI. Pg. 140, P. 1·50.
2. Grigore Popa: STILURI DE VIAȚĂ. Pag. 137, P. 1·50.
3. Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Pag. 141, P. 1·50.
4. Pr. Il. V. Felea: DUMNEZEU ȘI SUFLETUL ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTIMPORANĂ. Pag. 111, P. 1.40.
5. Victor Stanciu: MINUNATE SUNT LUCRURILE TALE! Pag. 162, P. 1·50.
6. Prot. Ion Goron: MEDITAȚII la Evangheliile din Duminecile și sărbătorile de peste an. Pag. 167, P. 1.70.
7. Pr. Il. V. Felea: PAISIE ȘI PAISIANISMUL. Pag. 51, 70 fileri.
8. † Nicolae Colan: MEDALIOANE. Pag. 120, P. 1.50.
9. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. Pag. 340. Prețul: P. 2·50.
10. Emil Fiedler: OMUL CEL NOU, în românește de Părintele Nicolae. Pag. 150. Prețul: P. 2·—.
11. Dr. E. Nicoară: LA RĂSCRUCEA VIEȚII. Pag. 100. Prețul P. 1.50.
12. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL. Pag. 248, Prețul: 2·50 P.
13. Prot. Ion Goron: ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU. Pag. 148. Prețul: 2·— P.

Toate acestea, precum și alte multe cărți bisericești și literare se găsesc la LIBRĂRIA EPARHIALA, KOLOZSVÁR, PIAȚA HITLER ADOLF No. 2.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Iuliu Stămurean

VIAŢA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVÂNTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE

EDITOR ŞI REDACTOR RESPONSABIL: Prof. L. G. MUNTEANU

ABONAMENTUL PE UN AN 10 PENGEI - UN NUMĂR 1 P.
PENTRU ROMÂNIA 450 LEI. - UN NUMĂR 40 LEI

REDACŢIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAŢA HITLER A. 18.
ADMINISTRAŢIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAŢA HITLER A. 2.

—o-o—

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.